МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему: Удосконалення обліку та аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0713 – ОАК
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством
(код і назва освітньої програми)

_____ Ю. Ю. Морозюк
(ініціали та прізвище)

До захисту

Керівник: д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА, Меліхова Т.О.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент: д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА, Макаренко А.П.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра Обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва)
Освітня програма Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
«06» березня 2024 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
Морозюк Юрій Юрійович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення обліку та аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард»

керівник роботи Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від 28 лютого 2024 року №358-с,
від «07» жовтня 2024 року № 1583-с
2. Строк подання студентом роботи 04.12.2024

3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних вчених економістів, періодична література, інтернет-ресурси, дані обліку і звітності
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1. Теоретичні основи обліку та аудиту витрат на збут на підприємстві
2. Облік витрат на збут та фінансовий аналіз на ТОВ «Пробіогард»
3. Пропозиції щодо удосконалення обліку та аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард»
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
1. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати на збут підприємства. 2. Інформаційне середовище та облікова-контрольна система управління процесом збуту на підприємстві. 3. Методика обліку витрати на збут підприємства. 4. Облік витрат на збут. 5. Послідовність проведення аудиту витрат на збут. 6. Облік витрат на збут ТОВ «Пробіогард». 7. Аналіз ліквідності ТОВ «Пробіогард» за 2021-2023 роки. 8. Перевірка повноти оформлення первинних документів. 9. Відомість відображення витрат, пов'язаних з передпродажною підготовкою товарів.10. Загальний план проведення аудиту витрат на збут. 11. Робочий документ ВЗБ-1 – Перевірка

правильності відображення витрат, пов'язаних з передпродажною підготовкою товарів. 12. Робочий документ ВЗБ-3 - Перевірка визначення бонусних заохочень

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувачкафедри ОАОА		
2	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувачкафедри ОАОА		
3	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувачкафедри ОАОА		

7. Дата видачі завдання 06.03.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	*Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень*	*Жовтень 2024*	викон
2	*Огляд літературних джерел, періодичних та наукових видань з теми дослідження*	*Жовтень 2024*	викон
3	*Робота над 1 розділом*	*Жовтень 2024*	викон
4	*Робота над 2 розділом*	*Жовтень 2024*	викон
5	*Робота над 3 розділом*	*Жовтень 2024*	викон
6	*Підготовка до публікації наукової статті та тез доповіді*	*Жовтень-листопад 2024*	викон
7	*Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій*	*Листопад 2024*	викон
8	*Попередній захист роботи*	*Грудень 2024*	викон
9	*Нормоконтроль*	*Грудень 2024*	викон
10	*Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді*	*Грудень 2024*	викон
11	*Захист роботи*	*Грудень 2024*	викон

Студент _____ Ю.Ю. Морозюк
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Т.О. Меліхова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ Ю.С. Синиця
(підпис) (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Морозюк Ю. Ю. Удосконалення обліку та аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, науковий керівник Меліхова Т. О. Запорізький національний університет. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2024.

Досліджено теоретичні основи обліку та аудиту витрат на збут на підприємстві. Показано облік витрат на збут на ТОВ «Пробіогард». Здійснено фінансовий аналіз ТОВ «Пробіогард». Проведено аудит витрат на збут на ТОВ «Пробіогард». Надано шляхи щодо удосконалення обліку та аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард».

Ключові слова: ОБЛІК, АУДИТ, ВИТРАТИ НА ЗБУТ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, УДОСКОНАЛЕННЯ

ABSTRACT

Moroziuk Yu. Improvement of accounting and audit of sales costs at «Probiogard» LLC.

Qualification work for obtaining a higher education degree of master in the specialty 071 – Accounting and taxation, scientific supervisor Melikhova T. O. Zaporizhzhia National University. Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu. M. Potebny, Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, 2024.

The theoretical foundations of accounting and audit of sales costs at the enterprise have been studied. The accounting of sales costs for Probiogard LLC is shown. A financial analysis of "Probiogard" LLC was carried out. An audit of sales costs was conducted at Probiogard LLC. Ways to improve the accounting and audit of sales costs at LLC "Probiogard" are provided.

Keywords: ACCOUNTING, AUDIT, SALES COSTS, FINANCIAL ANALYSIS, IMPROVEMENT

ЗМІСТ

ВСТУП 6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ НА ЗБУТ НА ПІДПРИЄМСТВІ 9
1.1 Законодавчо-нормативні акти з обліку та аудиту витрат на збут 9
1.2 Облік витрат на збут на підприємстві 18
1.3 Аудит витрат на збут на підприємстві 32
2 ОБЛІК ВИТРАТ НА ЗБУТ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ НА ТОВ «ПРОБІОГАРД» 41
2.1 Загальна характеристика ТОВ «Пробіогард» 41
2.2 Облік витрат на збут на ТОВ «Пробіогард» 41
2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «Пробіогард» 50
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ НА ЗБУТ НА ТОВ «ПРОБІОГАРД» 60
3.1 Аудит витрат на збут на ТОВ «Пробіогард» 60
3.2 Шляхи щодо удосконалення обліку витрат на збут на ТОВ «Пробіогард» 67
3.3 Шляхи щодо удосконалення аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард» 69
ВИСНОВКИ 76
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 78
ДОДАТКИ 87

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі для підвищення ефективності збуту використовують дистриб'юторську сітку. Мотиваційні виплати і ретрознижки активно використовують дистриб’ютори, оскільки вони є їх винагородою. На суму знижки зменшується розмір доходу від реалізації. Щоб збільшити обсяги збуту використовують систему бонусів, реалізують подарункові сертифікати. Для дослідження конкурентів підприємства та смаків покупців за віком, статтю, ціною, керівники залучають маркетологів, які проводять вивчення ринків збуту та діапазон покупців. На обсяг збуту впливають отримані результати фахівців, які вони зробили на підставі рекомендацій маркетологів.

Проблемними питаннями обліку та аудиту витрат займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Бутинець Ф. Ф., Давидов Г. М., Кулаковська Л. П., Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Піча Ю. В., Сахарцева І. І., Усач Б. Ф. та інші. Автори розглядають дане питання зі своєї точки зору та акцентують увагу на різних аспектах ведення обліку та аудиту витрат. Проте саме питання ведення обліку та аудиту витрат на збут розкрито недостатньо і потребує подальшого дослідження.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету «Теоретико-методичні та практичні підходи щодо удосконалення обліку, аналізу, оподаткування та контролю в управлінні підприємством» (державний реєстраційний номер: 0123U100372). Автором запропоновано удосконалення обліку та аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард».

Мета та завдання роботи. Метою роботи є дослідження обліку та аудиту витрат на збут, а також їх удосконалення на ТОВ «Пробіогард».

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання:

- дослідити теоретичні основи обліку та аудиту витрат на збут на підприємстві;

- показати облік витрат на збут на ТОВ «Пробіогард»;

- провести фінансовий аналіз ТОВ «Пробіогард»;

- провести аудит витрат на збут на ТОВ «Пробіогард»;

- надати шляхи щодо удосконалення обліку та аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард».

Об'єктом дослідження є процес обліку та аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард».

Предметом дослідження є існуючі підходи до ведення обліку та аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард».

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, періодична література, інтернет-ресурси, а також дані обліку і звітності на ТОВ «Пробіогард».

Наукова новизна отриманих результатів полягає в: удосконаленні організації обліку, оподаткування та аудиту надходження нематеріальних активів ТОВ «Пробіогард» до найбільш важливих слід віднести:

- розроблена методика проведення аудиту витрат на збут, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована програма перевірки надасть змогу аудитору охопити всі аспекти обліку витрат на збут, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, уникнути незаконного списання знищених активів, провести ефективну перевірку;

- запропоновані відомості витрат на збут, а саме: відображення витрат, пов'язаних з передпродажною підготовкою товарів, віднесення вартості подарункового сертифікату, визначення бонусних заохочень, відображення в обліку витрат на збут. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку,

необґрунтованого нарахування та списання витрат на збут, допоможуть підприємству підвищити якість документообігу та облікового процесу.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження практичних рекомендацій у діяльність ТОВ «Пробіогард», що дозволить підвищити ефективність роботи підприємства (довідка про впровадження № ___ від _____).

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано загальнонаукові методи: абстрактно-логічний метод (метод порівняння, метод групування абсолютних, середніх, відносних величин) та балансовий метод (метод деталізації, графічний метод).

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на конференції:

Морозюк Ю. Ю., Меліхова Т. О. Особливості обліку витрати маркетинг та збут. *Сучасні перспективи розвитку обліку, фінансів, економіки, управління, права та інженерії* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 5-6 грудня 2024 р.). Запоріжжя : ЗНУ, 2024 (подано до друку).

Основні пропозиції автора щодо обліку та аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард» знайшли відображення у статті:

Морозюк Ю. Ю., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Удосконалення обліку та аудиту витрат на збут і маркетинг для формування бюджету в умовах фінансової невизначеності *Агросвіт.* 2025. № 1 (подано до друку).

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст магістерської роботи виконаний на ___ сторінках комп’ютерного тексту, в тому числі __ рисунки та ___ таблиць. Список використаних джерел складається із __ найменувань.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ НА ЗБУТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Законодавчо-нормативні акти з обліку та аудиту витрат на збут

Витрати на збут допомагають просувати продукцію або товар, тобто іншими словами це витрати на маркетинг, пов’язані з їх просуванням. Дослідження науковців пропонують перейменувати «витрати на збут» на рахунок «маркетингові витрати», «витрати на збут, рекламу та маркетинг», «маркетингові і збутові витрати», які по суті більш підходять під суть господарських операцій. Хоча, на нашу думку, більш доречно назвати «витрати на маркетинг».

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати на збут підприємства наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати на збут підприємства

Показник	Характеристика
1	2
Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрат на збут	НП(С)БО 16 «Витрати»
Витрати на збут включають такі витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг):	- витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції; - витрати на ремонт тари; - оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут; - витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг); - витрати на передпродажну підготовку товарів; - витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом; - витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона); - витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та

Продовження таблиці 1.1

1	2
	інші послуги, пов’язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору (базису) поставки;- витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування; - витрати на страхування призначеної для подальшої реалізації готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства; - витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій, представництв) підприємства; - інші витрати, пов’язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг.
Належать до витрат на збут	витрати пакувальних матеріалів, транспортування продукції, товарів за умовами договору, витрати на маркетинг та рекламу, витрати на оплату праці й комісійні продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту, амортизація, ремонт та утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, що використовуються для забезпечення збуту продукції, товарів, робіт і послуг

Джерело: згруповано автором

При управлінні витратами на збут слід ураховувати тип виробництва (масове, серійне, індивідуальне) та залежність від сезонності виробництва [60].

Детального розгляду потребує вплив договірної політики на облік витрат на збут. Під договірною політикою слід розуміти сукупність дій, спрямованих на облікове моделювання умов господарських договорів та фінансових результатів від їх виконання для залучення нових та утримання постійних покупців (клієнтів), забезпечуючи при цьому отримання суб'єктом господарювання економічних вигод [10].

Процес збуту продукції займає особливе місце в діяльності кожного підприємства, промислового зокрема. Витрати на збут продукції потребують постійного планування, своєчасного обліку, контролю, а також аналізу, а цей процес може бути реалізованим лише у випадку чіткої класифікації та розмежування їх елементів. В іншому випадку певна їх частина може бути непродуктивною і негативно впливатиме на фінансовий результат діяльності підприємства [10].

В ринкових умовах господарювання головним завданням підприємства

є формування конкурентоспроможної організаційної структури як елементу системи управління збутовою діяльністю, що змогла б забезпечити ефективність збутової діяльності [70].

Класифікація витрат на збут займає одне з важливих місць у бухгалтерському обліку та забезпечувати підприємство не лише даними про витрати на збут (реалізацію) продукції (товарів, робіт, послуг), а й дає можливість проводити аналіз даної інформації, планувати об'єми реалізації, встановлювати оптимальний рівень цін, кон'юнктуру окремих ринків збуту, очікуваний прибуток від збуту та інші [88].

Структура витрат на збут, регламентована основними нормативними документами: НП(С)БО 16 «Витрати» [8], Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [3] та Методичними рекомендаціями з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності [27] (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 − Порівняльна характеристика структури витрат на збут відповідно до нормативно-правових документів

Елементи витрат на збут	НП(С)БО 16 «Витрати» [8]	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [3]	Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності [27]
1	2	3	4
Витрати на оплату праці персоналу, що забезпечують збут товарів (продукції)	Оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут	Витрати на оплату праці й комісійні продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту	+
Відрахування на соціальні заходи	–	–	+

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4
Витрати на маркетинг та рекламу	+	+	Витрати на проведення маркетингових заходів
Витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом	+	-	+
Витрати на оренду основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів, що забезпечують збут товарів (продукції)	+		+
Амортизація основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів, що забезпечують збут товарів (продукції)	+	+	+
Витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, малоцінних швидкозношуваних предметів, що забезпечують збут товарів (продукції)	+	+	+
Витрати на тару	+	-	+
	Витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій, представництв) підприємства; витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції відповідно до умов договору поставки		
Витрати на транспортування		+	+
Витрати на страхування	+	–	-
Витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування	+	-	+
Витрати на зберігання, підсортування, обробку, пакування і передпродажну підготовку товарів	–	+	+

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4
Податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі	–	–	+

Джерело: [35]

В Наказі про облікову політику треба передбачити:

– основні витрати, пов'язані зі збутом продукції (витрати на оплату праці персоналу, що забезпечують збут товарів (продукції); відрахування на соціальні заходи; витрати на оренду необоротних активів, що забезпечують збут товарів (продукції); амортизація необоротних активів, що забезпечують збут товарів (продукції); витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, малоцінних швидкозношуваних предметів, що забезпечують збут товарів (продукції); витрати на тару; витрати на транспортування; витрати на страхування; витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування; витрати на зберігання, підсортування, обробку, пакування і передпродажну підготовку товарів (продукції);

– допоміжні витрати, пов'язані з уточненням маркетингової товарної та цінової політики щодо наявного асортименту — витрати на маркетингові дослідження та рекламу; витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;

– витрати на розвиток маркетингової товарної та цінової політики щодо оновлення асортименту — витрати на маркетингові дослідження та рекламу; витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом, тощо [56].

Загальні правила формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності встановлені НП(С)БО 16 «Витрати» [8].

Згідно з даним стандартом, витрати — або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або

розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [73].

Питання класифікації витрат також регламентуються ст. 138 Податкового кодексу України [14].

Як вважає Гудзенко Н. М., витрати визнаються в обліку, коли існує ймовірність зменшення майбутніх економічних вигод, пов'язаних із зменшенням активів або зі збільшенням зобов'язань, що може бути достовірно визначено [14].

Витрати на збут – витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг). Оскільки, такі витрати призводять до зменшення активів (шляхом забезпечення управління збутом, складування продукції, затарювання та її транспортування тощо). Ці витрати не формують собівартості виробленої і реалізованої продукції, а покриваються за рахунок валового прибутку підприємства або збільшують валовий збиток [14].

Класифікувати витрати на збут можна по-різному: за їх функціональними підвидами, за статтями витрат чи за способом віднесення на об'єкт калькулювання. Зокрема, Н. В. Гавришко пропонує здійснювати класифікацію витрат на збут за наступними статтями витрат [25]:

а) витрати на складування продукції та зберігання товарно-матеріальних запасів;

б) витрати на пакування продукції;

в) витрати на транспортування;

г) витрати на управління збутовою діяльністю [67].

Проте, ми вважаємо, що така класифікація не може бути універсальною для будь-якого промислового підприємства, є досить звуженою та не може враховувати усі його особливості [46].

У пункті 19 НП(С)БО 16 «Витрати» подано склад витрат на збут, включаючи витрати, пов'язані з реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, а саме:

1) витрати пакувальних матеріалів для затарювання товарів на складах

готової продукції;

2) витрати на ремонт тари;

3) оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут;

4) витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);

5) на передпродажну підготовку товарів;

6) витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;

7) витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, пов'язаних зі збутом товарів, виконанням робіт, наданням послуг (оперативна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);

8) витрати на транспортування, перевалку і страхування товарів, транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору (базису) поставки;

9) витрат на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;

10) витрати на страхування призначеної для подальшої реалізації готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства;

11) витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів підприємства;

12) інші витрати, пов'язані зі збутом товарів, виконанням робіт, наданням послуг [37].

Розглядаючи поняття «збут» та «діяльність із збуту продукції» можна констатувати, що збут – це процес, який розпочинається з моменту появи усної чи письмової угоди щодо купівлі-продажу продукції і триває до того моменту, коли покупець повністю розрахується за неї та отримає її у власність, а діяльність зі збуту продукції – це діяльність менеджерів, спрямована на забезпечення процесу збуту продукції. З іншого боку, діяльність у сфері збуту – це не лише і не стільки продаж готової продукції, а й орієнтація виробництва на задоволення платоспроможного попиту покупців, активна робота на ринку з підтримки та формування попиту на продукцію фірми, організація

ефективних каналів розподілу й руху товару [81].

Інформація про збут займає відповідне місце в інформаційному середовищі та обліковій системі підприємства. Для глибшого розуміння місця інформації про збут в інформаційному середовищі та обліковій системі підприємства наведено їх графічне відображення (рисунок 1.1).

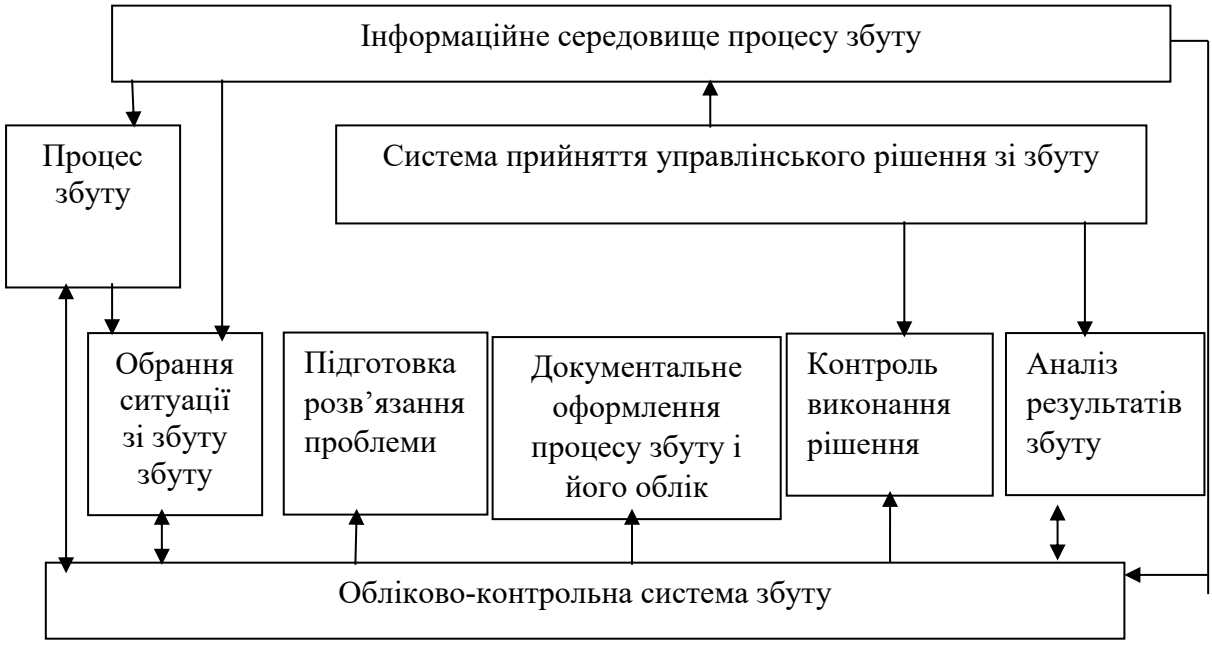

Рисунок 1.1 – Інформаційне середовище та облікова-контрольна система управління процесом збуту на підприємстві

Джерело: [74]

Збут продукції – складний процес, який формується під впливом різних чинників, а отже потребує специфічних підходів до його бухгалтерського відображення і контрольного супроводу з метою ефективного управління цим процесом [83].

Економічно обґрунтована класифікація витрат є важливою передумовою для успішної організації планування, обліку і калькулювання собівартості [32].

До класифікаційних ознак витрат на збут додають ознаку за методом розподілу таких витрат: розподілені та нерозподілені витрати на збут. Перші слід списувати на рахунок 90 “Собівартість реалізації”, а другі – на рахунок 79 “Фінансові результати”, що забезпечить більшу точність у визначенні

собівартості реалізованої продукції [11].

Витрати на збут – це всі види витрат, які здійснює підприємство під час просування товару на ринку та його реалізації споживачам. Ці витрати списують у фінансовому обліку за рахунок фінансового результату, а в управлінському в окремих випадках включають у повну собівартість продукції [12].

Підприємство під час відвантаження продукції може здійснювати витрати, пов’язані зі збутом продукції, які не підлягають відшкодуванню з боку покупця. Такі витрати називають комерційними. Вони мають бути закладені у ціні продукції підприємства, а витрати на упакування і транспортування включатися у собівартість відповідних видів продукції в управлінському обліку прямим шляхом, а за неможливості — розподілятися пропорційно до бази, передбаченої в галузевих інструкціях із планування, обліку і калькулювання (ваги, обсягу, виробничої собівартості й ін.) [9].

В таблиці 1.3 подано інформацію про нормативно-правові акти які використовуються при аудиті витрат на збут.

Таблиця 1.3 − Нормативно-правові акти, які використовуються при аудиті витрат на збут

Назва нормативно-правового акта	Норма права, яка визначає назву нормативно-правового акта
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Розкриває склад та елементи фінансової звітності, наводить якісні характеристики фінансової звітності та принципи її підготовки та регулює розкриття інформації у фінансовій звітності.
НП(С)БО16 «Витрати»	Регламентує порядок групування витрат операційної діяльності за економічними елементами
Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»	Визначає основні аспекти аудиторської діяльності в Україні
МСА 300 «Планування»	Стратегія проведення аудиту розрахунків з оплати праці розробляється виходячи із норм МСА 300
МСА 200 «Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності»	Полягає у висловленні аудитором незалежної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо розрахунків з оплати праці

Джерело: [68]

З вищенаведеної таблиці бачимо який перелік законодавчих актів, які регулюють аудит витрат на збут [69].

При вивченні методики аудиту витрат на збут потрібно користуватися і принципами які зазначені в Законі № 996 і Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1, а зокрема: політика підприємства повинна бути постійною і послідовною; наявність безперервності роботи підприємства; обережність при оцінці доходів і витрат; вчасність відображення та відповідність активів і зобов'язань; відповідність господарських операцій до фінансової реальності [36].

1.2 Облік витрат на збут на підприємстві

Документування втрат на збут здійснюється при нарахуванні витрат за допомогою первинних документів: накладна, розрахункова відомість, довідка бухгалтерії, розрахунок амортизації, а списується на фінансовий результат на підставі довідки бухгалтерії.

Облік витрати на збут підприємства наведено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Облік витрати на збут підприємства

Рахунок	93 «Витрати на збут»
Призначення рахунку 93	ведеться облік витрат, пов'язаних із збутом (реалізацією, продажем) продукції, товарів, робіт і послуг
Сальдо рахунку	На кінець періоду закривається
За дебетом рахунку 93	відображається сума визнаних витрат на збут
За кредитом рахунку 93	списання на рахунок 79 «Фінансові результати»
Форма звітності	Звіт про фінансові результати, рядок 2150 Витрати на збут

Джерело: згруповано авторами

На підприємствах аналітичний облік до рахунка 93 «Витрати на збут» треба вести за встановленою номенклатурою статей витрат. Особливість ведення аналітичного обліку витрат на збут в тому, що станом на кінець будь-якого звітного періоду на статтях витрат на придбання товарів, їх доставку та доведення до придатного для реалізації стану мають залишатися суми названих витрат за розрахунком на залишок товарів [41].

Журнал господарських операцій обліку витрат на збут наведено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Журнал господарських операцій обліку витрат на збут

№	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
1	Нараховано списання матеріалів на витрати на збут	93	201
2	Нарахована заробітна плата менеджера	93	661
3	Нараховано ЄСВ	93	651
4	Нарахована амортизація авто менеджера	93	131
5	Списано на фінансовий результат	791	93

Джерело: згруповано авторами

Витрати, що належать за розрахунком до реалізованих товарів, щомісяця списуються на збільшення собівартості реалізованих товарів (Д-т 902 «Собівартість реалізованих товарів» - К-т 93 «Витрати на збут»), тобто на зменшення сум зазначених витрат. Згідно з пунктом 19 НП(С)БО 16 «Витрати», до складу витрат на збут в торговельних організаціях включаються витрати обігу, за винятком адміністративних (рахунок 92), інших операційних витрат (рахунок 94), а також витрат на проценти (за користування кредитами, отриманими за облігаціями, за фінансовою орендою тощо) та інших витрат підприємства, пов'язаних із залученням позикового капіталу (рахунок 95) [58].

Аналітичний облік витрат на збут згідно з пунктом 19 НП(С)БО 16 «Витрати» рекомендується вести за наведеною нижче номенклатурою статей.

За дебетом:

1) витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції;

2) витрати на ремонт тари;

3) оплата праці та комісійні продавцям, торговим агентам і працівникам підрозділів, що забезпечують збут;

4) витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);

5) витрати на передпродажну підготовку товарів;

6) витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;

7) витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг

(операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);

8) витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів), відповідно до умов договору (базису) поставки;

9) витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;

10) інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг [19].

За кредитом: списання сальдо витрат на збут на фінансові результати.

Під час аналітичного обліку витрат на придбання товарів, їх доставку та доведення до придатного для реалізації стану, згідно із зазначеними вище субстаттями, доцільно виокремити витрати, які відображаються в статтях 1-3, на окремий субрахунок у рахунку 93 «Витрати на збут» [59].

Якщо торговельне підприємство здійснює різні види торгівлі, то в рахунку 93 «Витрати на збут» доцільно виділити три субрахунки:

1) витрати на збут оптової торгівлі;

2) витрати на збут роздрібної торгівлі;

3) витрати на збут громадського харчування [77].

На інших рахунках класу 9 «Витрати діяльності» обліковують і накопичують інші витрати наростаючим підсумком з початку року. Сальдо кожного виду витрат використовується для заповнення квартальних звітів про фінансові результати. Щомісяця або наприкінці року заключним записом за рік інші витрати списуються на дебет відповідного субрахунка рахунка 79 «Фінансові результати» [28].

У зв'язку з тим, що протягом звітного року у квартальних звітах про фінансові результати прибутки та збитки визначають оперативно без запису їх на бухгалтерських рахунках, важливе значення має правильна організація аналітичного обліку цих витрат з підрахунком їх наростаючим підсумком з початку року [42].

Облік витрат на збут наведено у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Облік витрат на збут

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Нараховано амортизацію торгівельного обладнання	93 «Витрати на збут»	13 «Знос необоротних активів»
2	Списано пакувальні матеріали	93 «Витрати на збут»	20 «Виробничі запаси»
3	Відображено витрати на службові відрядження працівників збуту	93 «Витрати на збут»	372 «Розрахунки з підзвітними особами»
4	Створено резерв для покриття витрат з можливого майбутнього гарантійного ремонту	93 «Витрати на збут»	473 «Забезпечення гарантійних зобов'язань»
5	Нараховано заробітну плату продавцям та проведені відрахування на соціальні заходи від зарплати згідно з чинним законодавством	93 «Витрати на збут»	66 «Розрахунки за виплатами працівникам» 65 «Розрахунки за страхуванням»
6	Акцептовано рахунок рекламного агентства за рекламу продукції, призначеної для реалізації; прийняті до оплати платіжні документи різних підприємств за послуги, надані при реалізації продукції	93 «Витрати на збут»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
7	Списано суми витрат за елементами на витрати на збут (для підприємств, що застосовують рахунки класу 8)	93 «Витрати на збут»	80 «Матеріальні витрати», 81 «Витрати на оплату праці», 82 «Відрахування на соціальні заходи», 83 «Амортизація», 84 «Інші операційні втрати»
8	Списано витрати на збут на фінансові результати	791 «Результат операційної діяльності»	93 «Витрати на збут»

Джерело: [61]

Первинними документами, які є підставою для визначення витрат на збут, виступають:

− по амортизації − «Розрахунок амортизації основних засобів»;

− по малоцінних та швидкозношуваних предметах − «Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів»;

− грошових коштів − «Видатковий касовий ордер» , виписка банку;

− витрат на відрядження − «Звіт про використання коштів, наданих

на відрядження або під звіт»;

− заробітної плати − «Табель обліку використання робочого часу», а також складена на його підставі «Розрахунково-платіжна відомість [44].

Щомісячне списання витрат на збут оформляється за допомогою розрахунку (довідки), складеного працівником бухгалтерії [48].

Витрати на збут – це витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг). Склад збутових витрат визначає п. 19 НП(С)БО 16. Обліковують їх на рахунку 93 «Витрати на збут» (таблиця 1.7) [51].

Таблиця 1.7 – Облік витрат на збут

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Включено до складу витрат на збут амортизацію необоротних активів	93	13
2	Списано запаси, що відносяться до збутових витрат (наприклад, для пакування продукції, проведення ремонту основних засобів збутового призначення)	93	20, 22, 281
3	Виконано роботи, послуги власним виробництвом для збутових цілей	93	23
4	Списано вартість використаних на адміністративні цілі грошових документів	93	331
5	Відображено витрати на службові відрядження персоналу відділу збуту	93	372
6	Відображено збутові витрати, що раніше обліковувалися як витрати майбутніх періодів (наприклад, передплата періодичних видань, авансові орендні платежі)	93	39
7	Нараховано забезпечення майбутніх виплат, пов'язані з витратами на збут	93	47
8	Списано інші витрати на збут, виконані сторонніми організаціями (наприклад, витрати на транспортування готової продукції, оплата послуг оренди)	93	63, 685
9	Нараховано заробітну плату працівників відділу збуту	93	661
10	Нараховано ЄСВ на заробітну плату персоналу відділу збуту	93	651

Джерело: [33]

Облік витрат на спеціальну рекламну конструкцію наведено в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Облік витрат на спеціальну рекламну конструкцію

№ з/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік	
		Дебет	Кредит
1	Отримано технічну документацію на виготовлення і монтаж рекламної конструкції (договір, акт)	152	631
2	Відображено податковий кредит за техдокументацією:		
2.1	— до реєстрації ПН в ЄРПН	644/1	631
2.2	— за датою реєстрації ПН в ЄРПН	641	644/1
3	Отримано з доставкою готову рекламну конструкцію (ТТН)	152	631
4	Відображено податковий кредит за виготовленою конструкцією:		
4.1	— до реєстрації ПН в ЄРПН	644/1	631
4.2	— за датою реєстрації ПН в ЄРПН	641	644/1
5	Отримано послуги з монтажу рекламної конструкції (договір, акт)	152	631
6	Відображено податковий кредит з послуг монтажу:		
6.1	— до реєстрації ПН в ЄРПН	644/1	631
6.2	— за датою реєстрації ПН в ЄРПН	641	644/1
7	Прийнято в експлуатацію рекламну конструкцію як об’єкт ОЗ (акт № ОЗ-1)	109	152
8	Нараховано амортизацію в процесі експлуатації	93	131
9	Оновлено рекламну інформацію на щиті	93	685
10	Внесено плату за тимчасове користування місцем розміщення рекламної конструкції його власнику (договір, акт)	93	31
11	Сплачено контрагентам	631, 685	31

Джерело: [24]

Бухгалтерський облік представницьких витрат залежить від мети проведення представницького заходу, тобто від того, якого «забарвлення» ви надали йому при оформленні підтвердних документів [57]:

- якщо метою заходу є збільшення збуту продукції, тобто захід має рекламний характер, тоді витрати на прийом делегацій та потенційних ділових партнерів слід обліковувати як витрати на рекламу у складі витрат на збут (п. 19 НП(С)БО 16 «Витрати»). Тобто, такі витрати потрапляють у Дт рахунку 93 «Витрати на збут»;

- якщо йдеться про захід, метою якого був не збут продукції, а, наприклад, встановлення договірних відносин з постачальником, то витрати на його проведення, разом з іншими корпоративними витратами підприємства, включають до складу адміністративних витрат (п. 18 НП(С)БО 16). У цьому випадку потрібно застосовувати рахунок 92 «Адміністративні витрати» [45].

У обох випадках витрати на представницькі заходи включають до складу витрат у періоді їх здійснення. Якщо йдеться про представницькі витрати, понесені у відрядженні, то такі витрати відображають в обліку того звітного періоду, на який припадає дата затвердження авансового звіту [43].

При проведенні безкоштовної роздачі товарів / рекламного матеріалу підприємство в бухгалтерському обліку доходи не відображає, оскільки не дотримуються критерії їх визнання, встановлені п. 5 НП(С)БО 15: немає ні збільшення активу, ні зменшення зобов'язань [20].

Право на визнання витрат у бухгалтерському обліку воно має, адже така операція відповідає критеріям визнання витрат (пп. 5, 6 та 7 НП(С)БО 16) [8].

Безкоштовна роздача товарів, готової продукції або буклетів (каталогів, листівок) носить рекламний характер (є наказ керівника та інші документи, що підтверджують проведення рекламної акції), у момент вибуття їх собівартість списують до складу витрат на збут (п. 19 НП(С)БО 16). Для обліку таких витрат призначено однойменний рахунок 93 [16].

Підприємство збільшує витрати на собівартість безкоштовно переданих товарів у періоді їх роздачі, тобто роблять запис: Дт 93 – Кт 209, 26, 281 [26].

Суму донарахованих податкових зобов'язань з ПДВ за безкоштовно розданими рекламними товарами (виходячи з мінімальної бази) відносять до інших витрат операційної діяльності та відображають записом: Дт 949 – Кт 641/ПДВ [24].

Якщо акції типу «продаж двох одиниць за ціною однієї» або про продаж товарів у комплектах (наборах), то тут має місце звичайна реалізація. Дохід від такої реалізації в загальному порядку показують за кредитом субрахунку 702. Собівартість реалізованих товарів списують у дебет субрахунку 902 [33].

Облік рекламної роздачі товарів і рекламних матеріалів наведено у таблиці 1.9.

Таблиця 1.9 – Облік рекламної роздачі товарів і рекламних матеріалів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Оприбутковано товари, отримані від постачальника	281	631/1
2	Відображено податковий кредит з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	644/1	631/1
		641/ПДВ	644/1
3	Оплачено вартість товару	631/1	311
4	Здійснено безкоштовну роздачу зразків товару і списано їх собівартість	93	281
5	Нараховано податкові зобов’язання з ПДВ виходячи з мінімальної бази	949	641/ПДВ
6	Перераховано передоплату за виготовлення рекламних матеріалів	371	311
7	Відображено податковий кредит з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	644/1	644/ПДВ
		641/ПДВ	644/1
8	Оприбутковано рекламні матеріали	209	631/2
9	Списано раніше відображену суму податкового кредиту з ПДВ	644/ПДВ	631/2
10	Здійснено залік заборгованостей	631/2	371
11	Роздано рекламні матеріали*	93	209
12	Списано на фінансовий результат		
	— рекламні витрати	791	93
	— витрати на нараховані виходячи з мінбази податкові зобов’язання з ПДВ	791	949

Джерело: [49]

При вході в торговельну мережу найбільш поширеними є такі види платежів:

- за вхід постачальника в торговельну мережу;

- за вхід товару в торговельну мережу (чи в окремий магазин мережі);

- за розміщення товару на полиці супермаркету (наприклад, за розміщення на «золотих полицях» – на рівні очей або на «срібних полицях» – на рівні рук) [53].

Зазвичай, платіж за вхід постачальника в торговельну мережу – разовий; за вхід товару в торговельну мережу (чи в окремий магазин) – може бути як разовим, так і періодичним; за розміщення товару на полиці – періодичний [62].

Платіж за вхід у торговельну мережу – це плата за право постачальника укладати договори постачання із цією мережею. Платіж за вхід товару в торговельну мережу (чи в окремий магазин) – за право постачати певний (саме цей) товар. А платіж за розміщення товару на полиці супермаркету – за право розмістити товар у визначеному місці на певній полиці супермаркету (тобто отримати в користування полицю на певний строк – за аналогією з орендою). Однак плату за розміщення товару на полиці супермаркету можна розцінювати і як послуги мерчандайзингу [71].

Тоді як постачальник не має можливості запропонувати свої умови договору, а може лише приєднатися до договору, запропонованого мережею. Тому договір з торговельною мережею має ознаки договору приєднання (ст. 634 ЦКУ) [75].

Плату за вхід у торговельну мережу обліковують у бухгалтерському обліку на рахунку 93 «Витрати на збут» – як інші витрати на збут (абз. 13 п. 19 НП(С)БО 16 «Витрати») [8].

Якщо за розміщення товару на полиці встановлена щомісячна плата і такий платіж внесли авансом за тривалий період (наприклад, за квартал, пів року, рік), то розподіляти витрати між місяцями треба з використанням рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів» [30].

Обліковуємо представницькі витрати наведено у таблиці 1.10.

Таблиця 1.10 – Обліковуємо представницькі витрати

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Перераховано попередню оплату вартості послуг з розроблення дизайну та друкування рекламних буклетів	371	311
2	Відображено ПК з ПДВ	644/1	644/ПДВ
		641/ПДВ	644/1
3	Отримано рекламні буклети	209	631
4	Списано суму відображеного раніше ПК з ПДВ	644/ПДВ	631
5	Відображено залік заборгованостей	631	371
6	Списано з балансу буклети, роздані під час проведення презентації	93	209
7	Оплачено рахунок готелю	371	311
8	Відображено ПК з ПДВ	644/1	644/ПДВ
		641/ПДВ	644/1
9	Нараховано витрати на буфетне обслуговування	93	685
10	Перераховано грошові кошти з поточного рахунку підприємства на його картрахунок	313/1	311
11	Оплачено вечерю в ресторані із застосуванням КПК (кошти заблоковано)	313/2	313/1
12	Відображено списання грошових коштів з рахунку в оплату вартості вечері на підставі виписки банку	372	313/2
13	Відображено витрати на ділову вечерю (згідно з рахунком ресторану, прикріпленим до авансового звіту)	93	372
14	Відображено ПК з ПДВ	644/1	372
		641/ПДВ	644/1
15	Перераховано передоплату екскурсійній фірмі	371	311
16	Списано витрати на екскурсійне обслуговування	93	685
17	Проведено залік заборгованостей	685	371

Продовження таблиці 1.10

1	2	3	4
18	Віднесено вартість готельних послуг до витрат на збут	93	685
19	Списано суму ПДВ	644/ПДВ	685
20	Проведено залік заборгованостей	685	371
21	Нараховано фізособі дохід у сумі вартості проживання в готелі (2200 грн. х 1,219512) з розрахунку на одну особу	377	685
22	Утримано ПДФО (2682,93 грн. х 18 %)	685	641/ПДФО
23	Утримано ВЗ (2200 грн. х 1,5 %)	685	642/ВЗ
24	Внесено суму ВЗ з вартості проживання	301	685
25	Списано дохід фізособи	685	377
		949	377
26	Оплачено буфетне обслуговування	685	311
27	Передано представникам пам’ятні подарунки в рекламних цілях (з розрахунку на одну людину)	93	281
28	Нараховано ПЗ з ПДВ виходячи з ціни придбання безоплатно розданих щоденників на підставі п. 188.1 ПКУ	949	641/ПДВ

Джерело: [29]

Облік платежів за вхід у торговельну мережу наведено у таблиці 1.11.

Таблиця 1.11 – Облік платежів за вхід у торговельну мережу

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	2	3	4
	Плата за вхід постачальника в торговельну мережу		
1	Перераховано плату за вхід постачальника в торговельну мережу	371	311
2	Відображено ПК з «вхідного» ПДВ (за наявності зареєстрованої ПН від торговельної мережі)	644/1	644/ПДВ

Продовження таблиці 1.11

1	2	3	4
		641/ПДВ	644/1
3	Плату за вхід у торговельну мережу віднесено до складу витрат на збут (отримано право укладати договори постачання з торговельною мережею)	93	685
		644/ПДВ	685
4	Здійснено залік заборгованостей	685	371
	Плата за вхід товару в торговельну мережу		
5	Перераховано плату за вхід товару А в торговельну мережу	371	311
6	Відображено суму «вхідного» ПДВ, не підтверджену ПН (ПН торговельною мережею не зареєстровано)	644/1	644/ПДВ
7	Плату за вхід у торговельну мережу товару А віднесено до складу витрат на збут (отримано право постачати товар А в торговельну мережу)	93	685
		644/ПДВ	685
8	Здійснено залік заборгованостей	685	371
9	Відображено ПК (на основі ПН, зареєстрованої торговельною мережею)	641/ПДВ	644/1
	Плата за розміщення товару на полиці		
10	Перераховано плату за розміщення товару А на полиці	371	311
11	Відображено ПК з «вхідного» ПДВ (за наявності зареєстрованої ПН від торговельної мережі)	644/1	644/ПДВ
		641/ПДВ	644/1
12	Плату за розміщення товару на полиці віднесено до складу витрат на збут (отримано право розміщувати товар А на конкретній полиці)	93	685
		644/ПДВ	685
13	Здійснено залік заборгованостей	685	371

Джерело: [63]

Просування сайту є комплексом заходів щодо забезпечення відвідуваності сайту цільовими відвідувачами. Основне завдання популяризації сайту полягає в тому, щоб про нього дізналося якомога більше потенційних клієнтів [76].

Для того, щоб на сайт могли самостійно знаходити сторонні зацікавлені люди необхідно зареєструвати в пошукових системах, тематичних каталогах, тобто сайт треба розкрутити [72].

Важливу роль у просуванні сайту відіграє непошукове його просування – наприклад, інтернет-реклама, у тому числі використання SMM (Social media marketing – реклама в соціальних мережах). Грамотне використання соціальних мереж дозволяє підвищити впізнанність бренда, сформувати позитивний і сучасний імідж компанії [64].

Загалом інструментів для залучення відвідувачів через Інтернет досить багато, але ми детальніше зупинимося на двох основних із них: SEO-оптимізація та інтернет-реклама, у тому числі SMM (реклама в соціальних мережах) [22].

SEO-оптимізація є комплексом заходів оптимізації сайту з метою отримання високих рангів у пошуковій системі за запитами, що відповідають тематиці сайту. Треба виводити сайт на перші місця в пошукових системах, а саме Yandex, Google тощо. Чим вище позиція сайту в списку пошукової системи, тим більше ймовірність, що відвідувач зайде саме на нього. Цей інструмент просування є одним із найважливіших за своєю дією та ефективністю [23].

Однак пошукове просування сайту має один недолік – відчутний результат від цих заходів може бути отриманий тільки через декілька місяців. Коли ефект буде досягнутий у більш стислі строки, вдаються до інших непошукових способів просування, а саме інтернет-реклама [54].

Рекламувати інтернет-сайт можна й за допомогою звичайної реклами, але популярнішою є саме реклама через Інтернет. По-перше, в ній зазвичай є посилання на сам сайт, що дозволяє відвідувачеві невідкладно скористатися пропозицією. По-друге, легко відстежити реакцію споживачів на кожну конкретну рекламу, а тому зрозумілий її ефект [21].

Один із видів інтернет-реклами – це банерна реклама. Вона міститься на спеціальних інтернет-засобах – банерах. Банери розміщуються на сайті в

спеціальних банерних полях і зазвичай не мають стосунку до основного вмісту сайтів, на яких вони знаходяться. Банер також містить посилання на web-сторінку з інформацією про рекламований товар та/або послугу [16].

Що стосується SMM (реклами в соціальних мережах), то вона дає можливість зворотному зв'язку з цільовою аудиторією, що, у свою чергу, сприяє отриманню швидкого відгуку на здійснювані дії з метою їх коригування [53].

Важливо постійно здійснювати роботи з підтримки актуальності інформації, розміщеної на ньому. Для цього потрібно регулярно оновлювати сайт, представляти різні новинки товару, публікувати новини того чи іншого характеру [53].

Зазвичай витрати на всі заходи, пов'язані із просуванням сайту, включаються до складу збутових витрат звітного періоду. Вартість таких витрат списуємо в дебет рахунка 93 у періоді підписання акту наданих послуг. По суті, це звичайні витрати рекламного характеру [53].

Первісну частину SEO-робіт необхідно проводити ще в процесі створення сайту, а саме роботи, спрямовані на зміну програмного коду сайту для акцентування уваги пошукових систем на найважливішій інформації на вашому ресурсі з метою подальшого, ефективнішого розкручування сайту. Витрати на первинні SEO-роботи відносяться до витрат, пов'язаних із доведенням сайту до робочого стану, тому вартість таких робіт потрапить до первісної вартості сайту (п. 11 НП(С)БО 8) [30].

Облік витрат на просування сайту наведено у таблиці 1.12.

Таблиця 1.12 – Облік витрат на просування сайту

№ з/п	Операція	Бухгалтерський облік	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
	Придбаваємо послугу SEO-оптимізації у сторонньої організації		

Продовження таблиці 1.12

1	2	3	4
1	Виконано роботи і підписано акт виконаних SEO-робіт із сторонньою організацією	93	631
2	Відображено суму податкового кредиту і отримано ПН, зареєстровану в ЄРПН	644/1	631
		641/ПДВ	644/1
3	Оплачено роботи виконавцю	631	311
4	Сформовано фінрезультат	791	93
	Здійснюємо рекламу сайту в соцмережах власними силами		
1	Нараховано заробітну плату співробітнику, зайнятому рекламою в соцмережах (SMM)	93	661
2	Нараховано ЄСВ на заробітну плату такого співробітника	93	651
3	Сформовано фінрезультат	791	93

Джерело: [28]

1.3 Аудит витрат на збут на підприємстві

Сьогодні особливого значення при вивченні аудиту витрат на збут набуває дослідження методики аудиту. Зараз проблема полягає в тому, що немає єдиного визначення поняття «методика аудиту», у тому числі витрат на збут, а також потрібна консолідація нормативно правової бази, яку застосовують при аудиті витрат на збут [13].

Безпосередньо проф. М. Т. Білуха дає таке визначення методу аудиторського контролю: «це сукупність методичних прийомів контролю, процесів розширеного відтворення національного продукту і додержання його законодавчого та нормативно-правового регулювання в умовах ринкової економіки» [79].

Вчений Б. І. Валуєв розглядає метод аудиту як «сукупність прийомів, за допомогою яких оцінюється стан об'єктів, що підлягають вивченню» [34].

Економісти І. Й. Яремко і Р. М. Сиротяк на відміну від вищевказаних провідних вчених в галузі обліку і аудиту дають окремі визначення методу аудиту і методу аудиторської діяльності [47].

Під методом аудиту автори розуміють «сукупність способів і прийомів, за допомогою яких можна зробити обґрунтований висновок про достовірність (суттєві розбіжності), повноту і відповідальність чинному законодавству та існуючим нормативам бухгалтерської звітності замовника». Під методом аудиторської діяльності ці економісти розуміють сукупність способів і прийомів, за допомогою яких оцінюється стан об'єктів, що розглядаються [53].

При вивченні методики аудиту витрат на збут варто приділяють увагу нормативній базі аудиту [57].

Зовнішня нормативна база аудиту витрат на збут – це закони, постанови, накази, положення, НП(С)БО, які потрібні для встановлення законності відображених господарських операцій [38].

Внутрішня нормативна база аудиту витрат на збут – це облікова політика суб’єкта господарювання, методичні та розпорядчі документи з організації діяльності підприємства. Вони підлягають аналізу та зіставленню з чинною методологією [89].

Досліджуючи ці поняття дотримуємося думки цілісного використання понять методу аудиторської діяльності і просто методу аудиту. Аудитом витрат на збут є поєднання дій, які використовуються для здійснення аудиту витрат на збут досліджуваного підприємства в межах законодавчої бази [39].

На практиці метод аудиту визначається як сукупність прийомів, за допомогою яких оцінюється стан будованих об’єктів. Останні поділяються на методичні прийоми проведення перевірки і методичні прийоми її організації [66].

Пропонуємо класифікацію методів аудиту у графічній формі на рисунку 1.2.

Аналізуючи рисунок 1.2 ми бачимо, що не всі методичні прийоми доречні для проведення аудиту витрат, в т. ч. витрат на збут. Зокрема найбільш ефективними є документальна та фактична перевірка [15].

Рисунок 1.2 – Класифікація методів аудиту

Джерело: [58]

Отже, вони допомагають якісно перевірити витрати на збут за допомогою перевірки по суті – встановимо доцільність і правовий статус господарських операцій, формальної – перевірка документів на предмет виправлень, достовірності і законності підписів на документах, що супроводжують процес збуту, та арифметичний при якому контролюються правдивість математичних розрахунків у звітності [15].

Щодо методичних прийомів організації аудиту витрат на збут, то найраціональнішим буде вибірковий, оскільки перевірятимуться тільки ділянки господарської діяльності які стосуються витрат на збут, а також прийоми організації з використанням комп'ютерної техніки, оскільки вони дозволять оперативно провести аудиторські процедури витрат на збут [52].

За сучасних умов методи аудиту пропонуємо поділяти на комп’ютерні прийоми. Вони дозволяли б оперативно проводити перевірку навіть щоденно та рідкісніші практичні прийоми, які поєднували б документальну і фактичну перевірку [57].

Складовою методичних прийомів виступають аудиторські процедури. Вони формують певну закономірність і порядок дій аудитора для отримання потрібної інформації при проведенні аудиту [18].

Завданнями аудиту витрат на збут на є:

1) встановлення правильності документального оформлення накопичення та списання витрат на збут;

2) перевірка правильності ведення обліку фактичних витрат та наступного включення їх до собівартості продукції (робіт, послуг) відповідно до прийнятого на підприємстві методу обліку витрат та калькулювання;

3) перевірка правильності та обґрунтованості планування розміру витрат на збут, які включаються до собівартості продукції (робіт, послуг),

4) визначення кошторисних ставок розподілу накладних витрат;

5) перевірка правильності відображення витрат на збут; підтвердження законності і правильності відображення на рахунках обліку операцій з обліку витрат на збут; оцінка стану синтетичного і аналітичного обліку витрат на збут; перевірка повноти, правильності та достовірності відображення інформації про витрати на збут в звітності [31].

Джерелами інформації для аудиту витрат на збут на підприємстві є: наказ про облікову політику підприємства, первинні документи з обліку витрат на збут, облікові регістри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку витрат на збут, акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю та звітність [17].

Предметом аудиту витрат на збут є господарські процеси та операції, пов'язані з накопиченням та списанням витрат діяльності, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства і за його межами. Виходячи

з цілей, яких необхідно досягнути аудитору при проведенні дослідження витрат на збут, формуються об'єкти аудиту [65].

Для початку проаналізуємо думку науковців стосовно мети аудиту витрат (таблиця 1.13).

Таблиця 1.13 – Думка вчених про мету аудиту витрат на збут

Автор	Мета аудиту витрат
Н. І. Гордієнко, О. В. Харламова, М. Ю. Карпенко	Мета аудиту витрат на збут – складання висновку про те, чи відповідає інформація, відображена у фінансовій звітності щодо в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок обліку, підготовки й подання фінансових звітів.
Б. Л. Дугинський, І. О. Дугинська	Мета аудиту з обліку витрат на збут – встановлення достовірності первинних даних щодо накопичення та списання витрат діяльності, повноти і своєчасності відображення первинних даних у зведених документах і облікових регістрах, правильності ведення обліку витрат діяльності та його відповідності прийнятій обліковій політиці, достовірності інформації щодо витрат, наведеної у звітності господарюючого суб'єкта.

Джерело: [79]

Метою аудиту витрат на збут є отримання достатніх доказів впевненості для підтвердження правильної обліку витрат, достовірності розкриття інформації до діючих тверджень (якісних аспектів) подання фінансової звітності [66]. Послідовність проведення аудиту витрат на збут на підприємстві включає наступні етапи (таблиця 1.14).

Таблиця 1.14 – Послідовність проведення аудиту витрат на збут

Етапи	Зміст аудиторської перевірки
I	Ознайомлення з обліковою політикою підприємства щодо обліку витрат та витрат на збут
II	З’ясування порядку забезпеченості бухгалтерії діючими нормативними документами щодо обліку витрат на збут
III	Перевірка документального оформлення договорів про матеріальну відповідальність по збереженню наявності витрат на збут на підприємстві
IV	Перевірка наявності картотеки витрат на збут за їх місцями
V	Аудит операції зі руху витрат на збут
VI	Аудит матеріалів переоцінки витрат на збут та відображення їх в обліку
VII	З’ясування відповідності витрат на збут у регістрах бухгалтерського обліку та формах фінансової звітності

Джерело: [38]

Спочатку перевіряють відповідність облікової політики чинному законодавству та бухгалтерським вимогам у відношенні до витрат на збут. Аудитор перевіряє, наскільки доцільно застосовувати ту чи іншу форму організації бухгалтерського обліку, чи відповідає вона конкретним умовам роботи підприємства. Перевірці також підлягає також стан синтетичного обліку і його зв'язки з даними аналітичного обліку [53].

Методика аудиту витрат на збут включає:

1) визначення основних нормативних документів;

2) описання альтернативної облікової політики;

3) перелік первинних документів по облікових розділах;

4) регістри аналітичного і синтетичного обліку; класифікація виникаючих зловживань і порушень;

5) довідник аудитора для складання програми безпосередньої перевірки;

6) способи отримання аудиторських доказів, використовуваних при перевірці підприємства;

7) описання контрольних процедур [53].

Методика аудиту витрат на збут наведено у таблиці 1.15.

Таблиця 1.15 − Методика аудиту витрат на збут

№ з/п	Положення методики	Його суть
1	2	3
1	Визначення основних нормативних документів	Визначає закони, методичні вказівки, які використовує аудитор при проведенні перевірки витрат на збут
2	Описання альтернативної облікової політики	Проводиться описання робочих рішень аудитора, які дозволять дати відповідні рекомендації щодо поліпшення облікової політики підприємства
3	Перелік первинних документів по облікових розділах	Дозволяє зробити висновки про застосування типових форм первинних документів
4	Регістри аналітичного і синтетичного обліку	Відображають суть кожної форми обліку (журнально-ордерної, меморіально-ордерної, журнальної форми, журнал-головної, спрощеної,тощо)

Продовження таблиці 1.15

1	2	3
5	Класифікація виникаючих зловживань і порушень	Відображаються зловживання і порушення котрі найбільше зустрічаються у відповідних розділах обліку
6	Довідник аудитора для складання програми безпосередньої перевірки	Зазначаються питання, котрі потрібно внести до програми контрольної перевірки. Безпосередньо довідники доцільно складати у формі таблиць із варіантами відповідей та висновками
7	Способи отримання аудиторських доказів використовуваних при перевірці підприємства	Застосовуються наступні методи: Фактична перевірка; Документальна перевірка; Підтвердження; Спостереження; Перевірка механічної точності; Сканування; Зустрічна перевірка
8	Описання контрольних процедур	Використовується для виявлення виникаючих порушень. Дані процедури включають: Назву контрольної перевірки. Мету проведення. Перелік засобів. Опис техніки виконання. Опис форми надання результатів проведених процедур головному аудитору.

Джерело: [53]

Здійснюючи аудиторські процедури, аудитор визначає можливі помилки, які виникають в ході перевірки.

Типовими помилками аудиту витрат на збут є: невідповідність застосованого методу обліку витрат, зафіксованому в обліковій політиці; витрати підприємства не співставимі з доходами; неправильне розмежування витрат за звітними періодами; необґрунтоване включення в собівартість окремих видів витрат; порушення методології обліку.

Вимоги цих документів стосуються питань планування (рисунок 1.3) [53].

Не врегульованим законодавством залишається й питання щодо якості проведення аудиторської перевірки та відповідальності за це аудитора. На жаль, лише формальне дотримання аудитором діючих аудиторських норм та стандартів дозволяє зробити висновок щодо якісної або неякісної аудиторської перевірки.

Рисунок 1.3 – Аудиторський процес витрат на збут

Джерело: [79]

Ефективне проведення аудиту витрат на збут повинно відповідати вимогам якості, що включає: наявність та правдивість, права та зобов'язання, повноту, вимірювання, оцінку вартості, подання та розкриття інформації про власний капітал [79].

Для нормального функціонування ринку аудиторських послуг повинна бути створена система забезпечення якості, яка розглядається як реалізація сукупності елементів регулювання аудиторської діяльності: системи аудиторських стандартів, зовнішнього та внутрішнього контролю якості, сертифікації та підвищення кваліфікації аудиторів, дозволу на зайняття діяльністю, нормативно-правового регулювання [79].

Процедури контролю якості залежать від таких умов: аудиторської діяльності (нормативно-правової бази, елементів регулювання аудиторської

діяльності, системи контролю якості послуг тощо) та внутрішньофірмових умов (розміру організації, етики й незалежності, організації управління, кадрового складу, професіоналізму тощо) [79].

Отже, витрати на збут допомагають просувати продукцію або товар, тобто іншими словами це витрати на маркетинг, пов’язані з їх просуванням. Дослідження науковців пропонують перейменувати «витрати на збут» на рахунок «маркетингові витрати», «витрати на збут, рекламу та маркетинг», «маркетингові і збутові витрати», які по суті більш підходять під суть господарських операцій. Хоча, на нашу думку, більш доречно назвати «витрати на маркетинг». Ведеться облік витрат, пов'язаних із збутом (реалізацією, продажем) продукції, товарів, робіт і послуг на рахунку 93 «Витрати на збут».

Завданнями аудиту витрат на збут на є: встановлення правильності документального оформлення накопичення та списання витрат на збут; перевірка правильності ведення обліку фактичних витрат та наступного включення їх до собівартості продукції (робіт, послуг) відповідно до прийнятого на підприємстві методу обліку витрат та калькулювання; перевірка правильності та обґрунтованості планування розміру витрат на збут, які включаються до собівартості продукції (робіт, послуг); визначення кошторисних ставок розподілу накладних витрат; перевірка правильності відображення витрат на збут; підтвердження законності і правильності відображення на рахунках обліку операцій з обліку витрат на збут; оцінка стану синтетичного і аналітичного обліку витрат на збут; перевірка повноти, правильності та достовірності відображення інформації про витрати на збут в звітності.

2 ОБЛІК ВИТРАТ НА ЗБУТ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ НА ТОВ «ПРОБІОГАРД»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «Пробіогард»

Юридична особа Пробіогард, код ЄДРПОУ 44186864, було зареєстровано 30.04.2021 року. Розмір статутного капіталу юридичної особи складає 28 000,00 грн. На момент останнього оновлення даних 07.11.2024 року стан юридичної особи – Зареєстровано.

Уповноваженою особою юридичної особи Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРОБІОГАРД» є Дем'яненко Владіслав Анатолійович.

Основний вид діяльності:

46.49 Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення

Інший вид діяльності:

20.41 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування;

20.42 Виробництво парфумних і косметичних засобів;

46.45 Оптова торгівля парфумними та косметичними товарами.

2.2 Облік витрат на збут на ТОВ «Пробіогард»

У ТОВ «Пробіогард» витрати на збут обліковують на рахунку 93 «Витрати на збут». Журнал реєстрацій з обліку витрат на збут на ТОВ «Пробіогард» наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Облік витрат на збут ТОВ «Пробіогард»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Включено до складу витрат на збут амортизацію необоротних активів	93	13	1000
2	Списано запаси, що відносяться до збутових витрат (наприклад, для пакування продукції, проведення ремонту основних засобів збутового призначення)	93	281	10000
3	Виконано роботи, послуги власним виробництвом для збутових цілей	93	23	2000
4	Списано вартість використаних на адміністративні цілі грошових документів	93	331	500
5	Відображено витрати на службові відрядження персоналу відділу збуту	93	372	3000
6	Відображено збутові витрати, що раніше обліковувалися як витрати майбутніх періодів (наприклад, передплата періодичних видань, авансові орендні платежі)	93	39	4000
7	Нараховано забезпечення майбутніх виплат, пов’язані з витратами на збут	93	47	7000
8	Списано інші витрати на збут, виконані сторонніми організаціями (наприклад, витрати на транспортування готової продукції, оплата послуг оренди)	93	631	20000
9	Нараховано заробітну плату працівників відділу збуту	93	661	10000
10	Нараховано ЄСВ на заробітну плату персоналу відділу збуту	93	651	2200

Джерело: складено за даними обліку ТОВ «Пробіогард»

Облік витрат на спеціальну рекламну конструкцію ТОВ «Пробіогард» наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Облік витрат на спеціальну рекламну конструкцію ТОВ «Пробіогард»

№ з/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	Отримано технічну документацію на виготовлення і монтаж рекламної конструкції (договір, акт)	152	631	10000
2	Відображено податковий кредит за технічною документацією:			
2.1	— до реєстрації ПН в ЄРПН	644/1	631	2000
2.2	— за датою реєстрації ПН в ЄРПН	641	644/1	2000
3	Отримано з доставкою готову рекламну конструкцію (ТТН)	152	631	20000
4	Відображено податковий кредит за виготовленою конструкцією:			
4.1	— до реєстрації ПН в ЄРПН	644/1	631	4000
4.2	— за датою реєстрації ПН в ЄРПН	641	644/1	4000
5	Отримано послуги з монтажу рекламної конструкції (договір, акт)	152	631	15000
6	Відображено податковий кредит з послуг монтажу:			
6.1	— до реєстрації ПН в ЄРПН	644/1	631	3000
6.2	— за датою реєстрації ПН в ЄРПН	641	644/1	3000
7	Прийнято в експлуатацію рекламну конструкцію як об’єкт ОЗ (акт № ОЗ-1)	109	152	45000
8	Нараховано амортизацію в процесі експлуатації	93	131	5000
9	Оновлено рекламну інформацію на щиті	93	685	8000
10	Внесено плату за тимчасове користування місцем розміщення рекламної конструкції його власнику (договір, акт)	93	311	12000
11	Сплачено контрагентам	631	311	54000

Джерело: складено за даними обліку ТОВ «Пробіогард»

У рекламних цілях ТОВ «Пробіогард» здійснило безкоштовну роздачу зразків товару. Для цього був оприбуткований рекламний товар на суму 30000 грн (у тому числі ПДВ – 5000 грн). ТОВ «Пробіогард» замовило рекламні матеріали з інформацією про такий товар на суму 9000 грн (у тому

числі ПДВ – 1500 грн). Облік рекламної роздачі товарів і рекламних матеріалів ТОВ «Пробіогард» наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Облік рекламної роздачі товарів і рекламних матеріалів ТОВ «Пробіогард»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Оприбутковано товари, отримані від постачальника	281	631/1	25000,00
2	Відображено податковий кредит з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	644/1	631/1	5000,00
		641/ПДВ	644/1	
3	Оплачено вартість товару	631/1	311	30000,00
4	Здійснено безкоштовну роздачу зразків товару і списано їх собівартість	93	281	25000,00
5	Нараховано податкові зобов’язання з ПДВ виходячи з мінімальної бази	949	641/ПДВ	5000,00
6	Перераховано передоплату за виготовлення рекламних матеріалів	371	311	9000,00
7	Відображено податковий кредит з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	644/1	644/ПДВ	1500,00
		641/ПДВ	644/1	
8	Оприбутковано рекламні матеріали	209	631/2	7500,00
9	Списано раніше відображену суму податкового кредиту з ПДВ	644/ПДВ	631/2	1500,00
10	Здійснено залік заборгованостей	631/2	371	9000,00
11	Роздано рекламні матеріали	93	209	7500,00
12	Віднесено на фінансовий результат:			
	— рекламні витрати	791	93	32500,00
	— витрати на нараховані виходячи з мінімальної бази податкові зобов’язання з ПДВ	791	949	5000,00

Джерело: за даними обліку ТОВ «Пробіогард»

ТОВ «Пробіогард» замовило виготовлення 1000 брошур з рекламою своєї нової продукції. Вартість виробництва склала 6000 грн з ПДВ. Для розповсюдження цих брошур було найнято ФОП – платника ЄП групи 3 – неплатника ПДВ. Вартість послуг з розповсюдження становила 3000 грн.

Облік розповсюдження рекламних брошур ТОВ «Пробіогард» наведено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Облік розповсюдження рекламних брошур ТОВ «Пробіогард»

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Перераховано аванс за рекламні брошури	371	311	6000
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	644/1	644	1000
		641/ПДВ	644/1	1000
3	Отримано рекламні брошури	209	631	5000
4	Відображено суму ПДВ	644	631	1000
5	Здійснено залік заборгованостей	631	371	6000
6	Передано брошури ФОП для розповсюдження	209/на розповсюдження	209	5000
7	ФОП надав звіт про розповсюдження брошур	93	209/на розповсюдження	5000
8	Підписано з ФОП акт наданих послуг з розповсюдження брошур	93	685	3000
9	Перераховано ФОП за розповсюдження брошур	685	311	3000

Джерело за даними обліку ТОВ «Пробіогард»

З метою збільшення збуту продукції та зміцнення ділових відносин з основними покупцями ТОВ «Пробіогард» організувало ділову зустріч із представниками кількох фірм. Витрати на проведення зустрічі становлять (умовно): друкування рекламних буклетів – 1800 грн (у тому числі ПДВ 20 %

– 300 грн); проживання представників у готелі – 6600 грн (у тому числі ПДВ 20 % – 1100 грн). Підприємство включило вартість проживання до оподатковуваного доходу фізичних осіб і сплатило ПДФО та ВЗ; вечеря в ресторані (сплачено КПК) – 4800 грн (у тому числі ПДВ 20 % – 800 грн); буфетне обслуговування презентації (рахунок оплачено у безготівковій формі) – 2400 грн без ПДВ; екскурсійне обслуговування (згідно з актом виконаних робіт, виставленим екскурсійною фірмою) – 1200 грн без ПДВ. Гостям вручено сувеніри (щоденники з логотипом підприємства). Первісна вартість щоденника — 300 грн (без ПДВ).

Обліковуємо представницькі витрати ТОВ «Пробіогард» наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Обліковуємо представницькі витрати ТОВ «Пробіогард»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Перераховано попередню оплату вартості послуг з розроблення дизайну та друкування рекламних буклетів	371	311	1800
2	Відображено ПК з ПДВ	644/1	644/ПДВ	300
		641/ПДВ	644/1	300
3	Отримано рекламні буклети	209	631	1500
4	Списано суму відображеного раніше ПК з ПДВ	644/ПДВ	631	300
5	Відображено залік заборгованостей	631	371	1800
6	Списано з балансу буклети, роздані під час проведення презентації	93	209	1500
7	Оплачено рахунок готелю	371	311	6600
8	Відображено ПК з ПДВ	644/1	644/ПДВ	1100
		641/ПДВ	644/1	1100

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5
9	Нараховано витрати на буфетне обслуговування	93	685	2400
10	Перераховано грошові кошти з поточного рахунку підприємства на його картрахунок	313/1	311	6000
11	Оплачено вечерю в ресторані із застосуванням КПК (кошти заблоковано)	313/2	313/1	4800
12	Відображено списання грошових коштів з рахунку в оплату вартості вечері на підставі виписки банку	372	313/2	4800
13	Відображено витрати на ділову вечерю (згідно з рахунком ресторану, прикріпленим до авансового звіту)	93	372	4000
14	Відображено ПК з ПДВ	644/1	372	800
		641/ПДВ	644/1	800
15	Перераховано передоплату екскурсійній фірмі	371	311	1200
16	Списано витрати на екскурсійне обслуговування	93	685	1200
17	Проведено залік заборгованостей	685	371	1200
18	Віднесено вартість готельних послуг до витрат на збут	93	685	5500
19	Списано суму ПДВ	644/ПДВ	685	1100
20	Проведено залік заборгованостей	685	371	6600
21	Нараховано фізичної особі дохід у сумі вартості проживання в готелі (2200 грн. х 1,219512) з розрахунку на одну особу	377	685	2682,93
22	Утримано ПДФО (2682,93 грн. х 18 %)	685	641/ПДФО	482,93
23	Утримано ВЗ (2200 грн. х 1,5 %)	685	642/ВЗ	33
24	Внесено суму ВЗ з вартості проживання	301	685	33
25	Списано дохід фізичної особи	685	377	2200
		949	377	482,93

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5
26	Оплачено буфетне обслуговування	685	311	2400
27	Передано представникам пам’ятні подарунки в рекламних цілях (з розрахунку на одну людину)	93	281	300
28	Нараховано ПЗ з ПДВ виходячи з ціни придбання безоплатно розданих щоденників на підставі п. 188.1 ПКУ	949	641/ПДВ	60

Джерело за даними обліку ТОВ «Пробіогард»

ТОВ «Пробіогард» (постачальник) уклало договір з торговельною мережею, за яким слід сплатити такі платежі: за вхід у торговельну мережу – 120000 грн (у тому числі ПДВ – 20000 грн); за вхід у торговельну мережу товару А – 48000 грн (у тому числі ПДВ – 8000 грн); за розміщення товару А на певній полиці (щомісячний платіж) – 6000 грн (у тому числі ПДВ – 1000 грн).

Облік платежів за вхід у торговельну мережу ТОВ «Пробіогард» наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Облік платежів за вхід у торговельну мережу ТОВ «Пробіогард»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
Плата за вхід постачальника в торговельну мережу				
1	Перераховано плату за вхід постачальника в торговельну мережу	371	311	120000
2	Відображено ПК з «вхідного» ПДВ (за наявності зареєстрованої ПН від торговельної мережі)	644/1	644/ПДВ	20000
		641/ПДВ	644/1	20000

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5
3	Плату за вхід у торговельну мережу віднесено до складу витрат на збут (отримано право укладати договори постачання з торговельною мережею)	93	685	100000
		644/ПДВ	685	20000
4	Здійснено залік заборгованостей	685	371	120000
Плата за вхід товару в торговельну мережу				
5	Перераховано плату за вхід товару А в торговельну мережу	371	311	48000
6	Відображено суму «вхідного» ПДВ, не підтверджену ПН (ПН торговельною мережею не зареєстровано)	644/1	644/ПДВ	8000
7	Плату за вхід у торговельну мережу товару А віднесено до складу витрат на збут (отримано право постачати товар А в торговельну мережу)	93	685	40000
		644/ПДВ	685	8000
8	Здійснено залік заборгованостей	685	371	48000
9	Відображено ПК (на основі ПН, зареєстрованої торговельною мережею)	641/ПДВ	644/1	8000
Плата за розміщення товару на полиці				
10	Перераховано плату за розміщення товару А на полиці	371	311	6000
11	Відображено ПК з «вхідного» ПДВ (за наявності зареєстрованої ПН від торговельної мережі)	644/1	644/ПДВ	1000
		641/ПДВ	644/1	1000
12	Плату за розміщення товару на полиці віднесено до складу витрат на збут (отримано право розміщувати товар А на конкретній полиці)	93	685	5000
		644/ПДВ	685	1000
13	Здійснено залік заборгованостей	685	371	6000

Джерело за даними обліку ТОВ «Пробіогард»

Облік витрат на просування сайту ТОВ «Пробіогард» наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Облік витрат на просування сайту ТОВ «Пробіогард»

№ з/п	Операція	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Дт	Кт	
Придбано послугу SEO-оптимізації у сторонньої організації				
1	Виконано роботи і підписано акт виконаних SEO-робіт із сторонньою організацією	93	631	8000,00
2	Відображено суму податкового кредиту і отримано ПН, зареєстровану в ЄРПН	644/1	631	1600,00
		641/ПДВ	644/1	
3	Оплачено роботи виконавцю	631	311	9600,00
4	Сформовано фінансовий результат	791	93	8000,00
Здійснено рекламу сайту в соцмережах власними силами				
1	Нараховано заробітну плату співробітнику, зайнятому рекламою в соцмережах (SMM)	93	661	6000,00
2	Нараховано ЄСВ на заробітну плату такого співробітника	93	651	1320,00
3	Сформовано фінансовий результат	791	93	7320,00

Джерело за даними обліку ТОВ «Пробіогард»

Отже, розглянуто особливості обліку витрати маркетинг та збут, а саме: методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати на збут та складено журнал їх господарських операцій на ТОВ «Пробіогард».

2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «Пробіогард»

Для аналізу фінансової звітності використовуємо бухгалтерську звітність підприємства та існуючу методику для проведення аналізу. Для оцінки фінансового стану ТОВ «Пробіогард» використовують інструмент фінансовий аналіз. Аналіз ліквідності ТОВ «Пробіогард» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз ліквідності ТОВ «Пробіогард» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт покриття	>1	6,25516	6,1819661	18,06593	10,143432
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,6	5,999978	5,8200665	18,04179	10,13842
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>=0,25	5,689344	5,4329462	17,13141	9,2258986
Чистий оборотний капітал, тис грн		1423255	1111568	3847786	1527072

Продовження таблиці 2.8

Показник	Відхилення 2021 р. від 2020 р.		Відхилення 2022 р. від 2021 р.		Відхилення 2023 р. від 2022 р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт покриття	-0,07319	-1,17014	11,88396	192,2359	-7,92249	-43,8532
Коефіцієнт швидкої ліквідності	-0,17991	-2,99853	12,22172	209,9928	-7,90337	-43,8059
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-0,2564	-4,50663	11,69846	215,3244	-7,90551	-46,1463
Чистий оборотний капітал, тис грн	-311687	-21,8996	2736218	246,1584	-2320714	-60,313

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Аналіз ліквідності ТОВ «Пробіогард» за 2020–2023 роки показує зміни у ключових показниках ліквідності, що вказують на певні коливання у фінансовому становищі компанії.

У 2021 році коефіцієнт покриття склав 6,18, що на 1,17% менше, ніж у 2020 році. Це свідчить про деяке зниження здатності компанії покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. Проте у 2022 році спостерігається значне збільшення коефіцієнта покриття до 18,07, що є

покращенням на 192,24%. Це може свідчити про значне зростання оборотних активів, що дозволяє компанії краще покривати свої поточні зобов'язання. Однак у 2023 році коефіцієнт знову знизився до 10,14, що є зменшенням на 43,85% порівняно з попереднім роком. Це може свідчити про певне погіршення в управлінні ліквідністю.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який визначає здатність компанії покривати свої поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, зменшився з 5,82 у 2021 році до 10,14 у 2023 році. Це зниження на 43,81% свідчить про погіршення здатності компанії до швидкого погашення своїх поточних зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який відображає наявність грошових коштів та їх еквівалентів, також зазнав зниження з 5,43 у 2021 році до 9,23 у 2023 році, що є зменшенням на 46,15%. Це вказує на зменшення рівня абсолютної ліквідності компанії, тобто здатності погашати зобов'язання негайно.

Чистий оборотний капітал компанії зріс з 1,11 млн грн у 2020 році до 1,53 млн грн у 2023 році, що є покращенням на 60,31%. Це показує, що компанія змогла зменшити свої фінансові труднощі і збільшити обсяг своїх оборотних активів, що є позитивним сигналом для подальшого розвитку.

Таким чином, хоча показники ліквідності в цілому знизилися в 2023 році порівняно з 2022 роком, деякі з них, такі як чистий оборотний капітал, показують покращення. Враховуючи коливання в ліквідності, компанії необхідно продовжувати вдосконалювати управління своїми оборотними активами для покращення здатності до погашення зобов'язань.

Аналіз платоспроможності ТОВ «Пробіогард» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз платоспроможності ТОВ «Пробіогард» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фінансової автономії	>=0,5	0,062566	0,0839776	0,121859	0,0625662
Коефіцієнт фінансування	< 1	14,98307	10,907941	7,206221	14,983066
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>=0,1	5,25516	5,1819661	17,06593	9,1434319
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,2	4,724937	3,3635566	5,170768	5,0695899

Продовження таблиці 2.9

Показник	Відхилення 2021 р. від 2020 р.		Відхилення 2022 р. від 2021 р.		Відхилення 2023 р. від 2022 р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт фінансової автономії	0,021411	34,2219	0,037881	45,1087	-0,05929	-48,6568
Коефіцієнт фінансування	-4,07512	-27,1982	-3,70172	-33,936	7,776844	107,9185
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,07319	-1,3928	11,88396	229,333	-7,92249	-46,4229
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-1,36138	-28,8127	1,807212	53,7292	-0,10118	-1,95674

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Аналіз платоспроможності ТОВ «Пробіогард» за період 2020–2023 років показує певні зміни в залежності компанії від зовнішніх джерел фінансування та здатності покривати свої зобов'язання власними коштами.

Коефіцієнт фінансової автономії, який відображає частку власних

коштів у загальному обсязі капіталу, був дуже низьким протягом усього періоду. У 2020 році цей коефіцієнт склав лише 0,062, що вказує на високу залежність компанії від позикових коштів. З роками спостерігався невеликий приріст: у 2021 році коефіцієнт зріс до 0,084, а в 2022 році – до 0,122. Однак у 2023 році відбулося зниження до рівня 0,063, що свідчить про повернення до високої залежності від зовнішнього фінансування.

Зміни у відсотках від попереднього року також свідчать про нестабільність: у 2022 році відбулося значне покращення, але в 2023 році спостерігався спад на 48,66%.

Коефіцієнт фінансування, що характеризує рівень залежності від позикових коштів, залишався набагато вище одиниці протягом усього періоду, що вказує на те, що компанія активно використовує позикові ресурси. Відповідно до показників, у 2023 році цей коефіцієнт збільшився на 107,92% порівняно з попереднім роком, що означає зростання фінансування через кредити або інші боргові зобов'язання.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами був від'ємним протягом всіх трьох років, що означає, що компанія не мала достатніх власних оборотних коштів для покриття поточних зобов'язань. У 2022 році цей показник суттєво зріс на 229,33%, але вже в 2023 році спостерігався спад на 46,42%, що вказує на погіршення забезпеченості власними оборотними засобами.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу, що демонструє частку власного капіталу, яка може бути використана для фінансування поточних активів, також був низьким і від'ємним у всіх роках, що свідчить про обмежену гнучкість компанії в управлінні власними фінансовими ресурсами. У 2023 році цей коефіцієнт залишався стабільним, хоча в порівнянні з 2022 роком відбулося незначне зниження на 1,96%. Загалом, аналіз показує, що хоча в 2023 році спостерігалися певні позитивні зміни в окремих показниках платоспроможності, багато з них залишаються на недостатньому рівні. Це свідчить про потребу компанії в покращенні структури капіталу та зменшенні

залежності від зовнішнього фінансування для підвищення платоспроможності в майбутньому. Аналіз ділової активності ТОВ «Пробіогард» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз ділової активності ТОВ «Пробіогард» за 2020-2023 роки

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності активів	0,635564	0,4757988	0,407491	0,2029874
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	13,65457	10,552086	13,73609	8,2943925
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	36,37145	24,903565	14,19344	6,1981083
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	26,3648	34,116477	26,20833	43,402817
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	9,897872	14,455762	25,36383	58,082238
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	44,27506	28,370421	49,25809	353,05526
Фондовіддача	34,62398	23,998294	23,65805	12,578638
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	10,15827	6,5903599	3,807842	2,1206336

Продовження таблиці 2.10

Показник	Відхилення 2021 р. від 2020 р.		Відхилення 2022 р. від 2021 р.		Відхилення 2023 р. від 2022 р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	6	7	8	9	10	11
Коефіцієнт оборотності активів	-0,15977	-25,1376	-0,06831	-14,3564	-0,2045	-50,1861
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-3,10249	-22,7212	3,184006	30,17418	-5,4417	-39,6161
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-11,4679	-31,5299	-10,7101	-43,0064	-7,99533	-56,3312
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	7,751681	29,40163	-7,90815	-23,1799	17,19449	65,60697

Продовження таблиці 2.10

1	6	7	8	9	10	11
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	4,55789	46,04919	10,90807	75,4583	32,7184	128,9963
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-15,9046	-35,9223	20,88767	73,62481	303,7972	616,7458
Фондовіддача	-10,6257	-30,6888	-0,34024	-1,41777	-11,0794	-46,8315
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	-3,56791	-35,1232	-2,78252	-42,221	-1,68721	-44,3088

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Аналіз ділової активності ТОВ «Пробіогард» за 2020–2023 роки вказує на деякі значні зміни в ефективності використання активів, управлінні дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також використанні власного капіталу компанії.

Коефіцієнт оборотності активів зменшився з 0,636 у 2020 році до 0,203 у 2023 році. Це свідчить про зниження ефективності використання активів компанією, що може вказувати на те, що активи не працюють так продуктивно, як у попередні роки. Зниження цього коефіцієнта на 50,19% в 2023 році порівняно з 2022 роком ще більше підкреслює погіршення в цьому аспекті.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, який характеризує швидкість погашення зобов'язань перед постачальниками та іншими кредиторами, показав позитивні зміни в 2022 році. Проте, у 2023 році цей коефіцієнт знизився на 39,62%, що свідчить про збільшення часу погашення зобов'язань і, можливо, погіршення відносин з кредиторами або затягування виплат.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості також знизився протягом періоду: у 2023 році він став значно нижчим (6,2), порівняно з попередніми роками, що може свідчити про затягування процесу погашення

дебіторської заборгованості і збільшення часу, необхідного для отримання платежів від клієнтів.

Що стосується строку погашення заборгованості, то строк погашення кредиторської заборгованості у 2023 році збільшився на 65,61%, що вказує на затримки у виконанні зобов'язань перед кредиторами. Строк погашення дебіторської заборгованості також значно збільшився на 128,99%, що підкреслює погіршення обіговості коштів у компанії.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів у 2023 році зменшився на 616,75%, що є величезним спадом порівняно з 2022 роком. Це може свідчити про недостатню реалізацію запасів або зниження їх обертання, що негативно впливає на ефективність використання матеріальних ресурсів.

Фондовіддача і коефіцієнт віддачі власного капіталу також зазнали значних змін. В 2023 році фондовіддача зменшилася на 46,83%, а коефіцієнт віддачі власного капіталу на 44,31%. Це свідчить про зниження ефективності використання власного капіталу компанії, що може бути ознакою погіршення фінансової ефективності та зниження рентабельності.

Загалом, аналіз показників ділової активності ТОВ «Пробіогард» за 2021-2023 роки вказує на значне погіршення ефективності використання активів і капіталу, збільшення строків погашення як дебіторської, так і кредиторської заборгованості, а також зменшення оборотності матеріальних запасів, що може свідчити про фінансові труднощі компанії та необхідність вдосконалення управлінських практик для покращення ділової активності.

Аналіз рентабельності ТОВ «Пробіогард» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.11.

Аналіз рентабельності ТОВ «Пробіогард» за 2020-2023 роки показує, що компанія зазнала певних коливань у своїй фінансовій ефективності, зокрема в аспектах рентабельності активів, власного капіталу та реалізації.

Таблиця 2.11 – Аналіз рентабельності ТОВ «ПРОБІОГАРД» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт рентабельності активів		0,071419	0,0325933	0,088215	0,0264482
Рентабельність власного капіталу		1,141497	0,4514545	0,824332	0,2763076
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 20%	0,112371	0,0685023	0,216483	0,1302948
Коефіцієнт рентабельності реалізації	> 30%	0,12214	0,11887	0,56878	0,25404

Продовження таблиці 2.11

Показник	Відхилення 2022 р. від 2021 р.		Відхилення 2022 р. від 2021 р.		Відхилення 2023 р. від 2022 р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,03883	-54,3634	0,055621	170,6531	-0,06177	-70,0184
Рентабельність власного капіталу	-0,69004	-60,4507	0,372877	82,59463	-0,54802	-66,481
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,04387	-39,0393	0,14798	216,0226	-0,08619	-39,8128
Коефіцієнт рентабельності реалізації	-0,00326	-2,671	0,449905	378,4738	-0,31474	-55,3368

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Коефіцієнт рентабельності активів: У 2021 році цей коефіцієнт був негативним, що свідчить про збитковість активів компанії (-0,855%). Однак у наступні роки рентабельність активів покращилася, досягнувши значень 0,322% у 2022 році та 0,230% у 2023 році. Це свідчить про зростання ефективності використання активів, хоча показник все ще залишається

низьким і свідчить про потенціал для подальшого покращення.

Рентабельність власного капіталу: У 2021 році рентабельність власного капіталу була від'ємною (-44,1%), що вказує на значні фінансові труднощі. Проте з 2022 року ситуація змінилася на краще: рентабельність збільшилася до 22,4% у 2022 році та до 16,9% у 2023 році. Це є позитивним сигналом щодо покращення фінансового стану компанії і її здатності ефективно використовувати власний капітал для отримання прибутку.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу: Показник рентабельності власного капіталу зазнав позитивної динаміки, збільшившись з 0,238% у 2021 році до 0,818% у 2023 році. Хоча значення все ще невелике, це вказує на певне поліпшення ефективності використання власного капіталу компанією.

Коефіцієнт рентабельності реалізації: Цей показник за період з 2021 по 2023 роки демонструє позитивну динаміку, зростаючи від -1,243% у 2021 році до 2,882% у 2023 році. Це вказує на покращення прибутковості реалізації продукції компанії та зростання її фінансової ефективності.

Загалом, хоча в рентабельності ТОВ «Пробіогард» спостерігається позитивна динаміка в останні роки, показники залишаються на відносно низькому рівні. Це може свідчити про необхідність додаткових заходів для подальшого підвищення фінансової ефективності компанії, таких як оптимізація витрат, поліпшення обіговості активів або збільшення доходів від реалізації продукції.

Отже, розглянуто особливості обліку витрати маркетинг та збут, а саме: методологічні засади формування у обліку інформації про витрати на збут та складено журнал їх господарських операцій на ТОВ «Пробіогард».

Коефіцієнт рентабельності активів: У 2021 році цей коефіцієнт був негативним, що свідчить про збитковість активів компанії (-0,855%). Однак у наступні роки рентабельність активів покращилася, досягнувши значень 0,322% у 2022 році та 0,230% у 2023 році. Це свідчить про зростання ефективності використання активів, хоча показник все ще залишається низьким і свідчить про потенціал для подальшого покращення.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ НА ЗБУТ НА ТОВ «ПРОБІОГАРД»

3.1 Аудит витрат на збут на ТОВ «Пробіогард»

Основною метою аудиту витрат на збут є попередження можливих порушень щодо дотримання законодавчих вимог суб'єкта господарювання.

Підготовчий етап аудиту включає перелік документів: Лист-замовлення; Лист-згода; Договір на проведення аудиту.

Укладанню договору на надання аудиторських послуг передує відправлення підприємством Листа-замовлення й одержання від аудиторської фірми у відповідь Листа-згоди.

Аудит проводиться на підставі договору між аудитором і замовником. Договір є основним документом, що свідчить про факт досягнення домовленості між замовником і виконавцем на проведення аудиторської перевірки.

Планування витрат на збут на підприємстві складається з таких основних документів: загальний план та програма.

Загальний план проведення аудиту витрат на збут (таблиця 3.1) повинен включати в себе три основних етапи, які включають в себе певні завдання та перелік аудиторських процедур.

Загальний план витрат на збут складається з трьох етапів: попередній, основний та заключний. У попередньому етапі витрат на збут відбувається укладання договору на проведення аудиту, ознайомлення з бізнесом клієнта, розраховується суттєвість на основі проведеного тестування та планується аудиторська перевірка. На основному етапі проводиться аудит витрат на збут, що включає вивчення, оцінку, тестування системи внутрішнього аудиту (контролю), підтвердження залишків на рахунках бухгалтерського обліку та здійснюються заключні процедури.

Таблиця 3.1 − Загальний план проведення аудиторської перевірки витрат на збут ТОВ «Пробіогард»

Етапи	Мета і завдання	Перелік процедур	Робоча аудиторська група	Термін етапу аудиту
I. Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, оцінка системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку, визначення аудиторського ризику, суттєвості, планування аудиту витрат за елементами	Обмін листами, укладанням договору, ознайомлення з діяльністю підприємства: опитування, тестування	Керівник, члени робочої групи	
II. Основний	Встановити правильність віднесення витрат до елементів	Перевірка дотримання умов визнання витрат на збут	Члени робочої групи	
		Перевірка правильного віднесення витрат на збут		
	Визначити відповідність витрат за елементами законодавчим та нормативним документам, повноту та своєчасність відображення в облікових документах та фінансовій звітності	Перевірка правильності складання кореспонденції за рахунками		
		Перевірка правильності відображення обліку витрат на збут в фінансовій звітності		
III. Заключний	Підготовка складання аудиторського звіту	Здійснення процедур по систематизації та обґрунтування отриманої інформації	Керівник, члени робочої групи	

Джерело: проведено аудит на підставі методики [55]

Заключний етап аудиту витрат на збут проводиться на основі збору всієї інформації, яка систематизується та складається аудиторський звіт та акт прийому-передачі.

Програму аудиту витрат на збут представлено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 − Програма аудиту витрат на збут

45к	Перелік аудиторських процедур	Аудиторські докази	Метод перевірки	Код робо-чого доку-мента	Період прове-дення	Викона-вець	При-мітки
1	2	3	4	5	6	7	8
Вивчення основних положень облікової політики	- перевірка законності класифікації об'єктів діяльності; - перевірка визнання об'єктів діяльності; - встановлення рахунків обліку; - визначення порядку документування	Наказ про облікову політику	Економічна перевірка, нормативно-правова перевірка	Р- 1	03.01.2023 – 04.01.2023	Морозюк Ю.Ю.	
Перевірка даних синтетичного та аналітичного обліку	- перевірка правильності відображення господарських операцій в обліку; - перевірка достовірності відображення інформації у звітності	Первинні документи	Документальна перевірка, аналітична, арифметична, співставлення	Р- 1119	03.01.2023 – 04.01.2023	Морозюк Ю.Ю.	
Прийняття рішень	- аналіз виявлених недоліків; - визначення винних осіб; - прийняття відповідних управлінських рішень	Розрахунок	Економічна перевірка, нормативно-правова перевірка	Р- 115	03.01.2023 – 04.01.2023	Морозюк Ю.Ю.	
Контроль виконання прийнятих рішень	- контроль виконання прийнятих рішень керівництва та управлінського персоналу	Первинні документи	Економічна перевірка, нормативно-правова перевірка	Р- 116	03.01.2023 – 04.01.2023	Морозюк Ю.Ю.	

Джерело: проведено аудит на підставі методики [55]

Для того, щоб провести якісний аудит, аудитору необхідно насамперед провести анкетування обліку витрат на збут (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 − Анкета обліку витрат на збут

№	Зміст питання	Відповідь
1	2	3
Дані про опитуваного		
1	Скільки років головний бухгалтер працює на цьому підприємстві?	6
Довідкові дані про підприємство		
1	Чи використовує підприємство 8 клас рахунків?	Так
2	Чи автоматизовано облік витрат за елементами на підприємстві?	Так
3	Як часто на підприємстві здійснюються перевірки витрат за елементами?	Так
4	Коли на підприємстві здійснювалася остання перевірка витрат за елементами?	В минулому місяці
5	Які порушення було виявлено під час перевірки?	-
Перевірка витрат за елементами		
1	Хто на підприємстві веде облік витрат за елементами?	Бухгалтер
2	Яка кореспонденція рахунків з використанням 9 класу, які включаються до витрат за елементами?	-
3	Які витрати включаються до матеріальних затрат?	-
4	Які витрати включаються до витрат на оплату праці?	-
5	Які витрати включаються до відрахування на соціальні заходи?	-
6	Які витрати включаються до амортизації?	
7	Які витрати включаються до інших операційних витрат?	

Джерело: проведено аудит на підставі методики [55]

Тест внутрішнього контролю дозволить аудитору визначити основні моменти контролю фінансової інформації витрат на збут, що в подальшому буде впливати на розрахунок аудиторських ризиків (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4 − Тест внутрішнього контролю витрат на збут

№	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітки
		Так	Ні	Інформація відсутня	
1	2	3	4	5	6
1. Загальні питання					
1	Чи є на підприємстві відділ внутрішнього контролю?		Ні		
2	Чи санкціонуються витрати відповідною особою?		Ні		
3	Чи контролюється наявність необхідних документів, що підтверджують витрати (акти, накладні)?	Так			
4	Яка встановлена періодичність віднесення витрат на формування фінансових результатів:				Щомісячно

Продовження таблиці 3.4

1	2	3	4	5	6
	щомісячно, щоквартально, раз на рік?				
5	Чи проводилась аудиторська перевірка у цьому році?		Ні		
6	Чи були виявлені аудиторами порушення?			+	
7	Чи є ефективними процедури внутрішнього контролю?			+	
8	Чи відповідає документація вимогам чинного законодавства?	Так			
2. Витрати за елементами					
1	Чи ведеться на підприємстві Журнал 5А?	Так			
2	Чи відповідає нормативним документам розподіл витрат за елементами	Так			
3	Чи відповідає відображення на рахунках 80, 81, 82, 83, 84 вимогам НП(С)БО 16 та іншим нормативним актам	Так			
4	Чи містять робочі документи достатню інформацію про витрати за елементами?	Так			

Джерело: проведено аудит на підставі методики [55]

Найперше, що підлягає перевірці при аудиті витрат на збут на підприємстві ТОВ «Пробіогард» – це облікова політика підприємства.

Першочергово суб'єкти здійснення аудиту витрат на збут повинні ознайомитись із нормативно-правовою базою, відповідно до якої здійснюються господарські операції із подальшим відображенням їх в обліку.

Отже, перш за все на підприємстві перевіряють відповідність облікової політики чинному законодавству та бухгалтерським вимогам у відношенні до витрат на збут. Аудитор перевіряє, наскільки доцільно застосовувати ту чи іншу форму організації бухгалтерського обліку, чи відповідає вона конкретним умовам роботи підприємства. Перевірці також підлягає також стан синтетичного обліку і його зв'язки з даними аналітичного обліку.

Програма аудиту витрат на збут наведена в таблиці 3.5.

Мета аудиту витрат на збут:

1. Перевірка класифікації витрат, не пов'язаних з виробництвом.
2. Перевірка повноти відображення витрат в бухгалтерському обліку.

Таблиця 3.5 – Програма аудиту витрат на збут

№	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Індекс робочого документу	Примітки
Витрати на збут (рахунок 93)				
1	Перевірка обґрунтованості включення витрат до складу витрат на збут	Морозюк Ю.Ю.	4	
2	Наведення складу витрат за центрами виникнення витрат згідно застосовуваної підприємством класифікації	Морозюк Ю.Ю.	7	
3	Перевірка наявності та повноти оформлення документів, підтверджуючих витрати	Морозюк Ю.Ю.	15.3	

Джерело: проведено аудит на підставі методики [55]

Перевірка повноти оформлення первинних документів (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6 − Перевірка повноти оформлення первинних документів

Елемент вибірки (витрати, відображені в обліку, або первинний документ)	Дата		Наявність відповідних підписів		Оформлення документа		Всього відхилень по елементу вибірки
	Первинного документа (акт, накладна)	Записів бухгалтер-ського обліку	Керів-ника	Фахівця	Повне	Не повне	
картка	25.03	26.03	Ні	так		не повне -	3

Джерело: проведено аудит на підставі методики [55]

Висновок за результатом перевірки повноти оформлення первинних документів виявлено відхилення, а саме: не відповідає дата записів бухгалтерського обліку, не має підпису керівника, не повне заповнення реквізитів документу.

Наступним етапом аудиту витрати на збут на підприємстві ТОВ «Пробіогард» є документальна перевірка операцій зі дослідження витрати на збут, правильність оформлення їх, законність і доцільність вибуття і відображення його в обліку (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7 − Робочий документ аудитора витрат на збут

Зміст операції	За даними підприємства	За даними аудиту	Відхилення
	Значення (тис. грн)		
Витрати на збут (93)			
Витрати на оплату праці персоналу, що забезпечує збут товарів (продукції)	2000	2467	-467
Відрахування на соціальні заходи	324	324	-
Амортизація основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів, що забезпечують збут	1234	1234	-
Витрати на оплату реклами	76	76	-
Інші витрати на збут	5	5	-

Джерело: проведено аудит на підставі методики [55]

Висновок за результатом перевірки витрат на збут встановлена невідповідність на 467 грн з витрат на оплату праці менеджеру збуту.

Звіт про перевірку

У ході проведення аудита ми використовували принципи зустрічної перевірки і брали до уваги тільки істотні помилки. Нами зібрано, досить матеріалу для аудиторського висновку.

Документи, подані на перевірку:

- первинні документи з витрат на збут за 2023 рік.

Питання, винесені на рішення аудиторського контролю:

- Перевірка обґрунтованості включення витрат до складу витрат на збут
- Наведення складу витрат за центрами виникнення витрат згідно застосовуваної підприємством класифікації
- Перевірка наявності та повноти оформлення документів, підтверджуючих витрати

Порушення, виявлені в ході перевірки:

1. За результатом перевірки повноти оформлення первинних документів виявлено відхилення, а саме: не відповідає дата записів бухгалтерського

обліку, не має підпису керівника, не повне заповнення реквізитів документу.

2. За результатом перевірки витрат на збут встановлена невідповідність на 467 грн з витрат на оплату праці менеджеру збуту.

Висновки за результатами перевірки:

Облік ведеться з порушенням вимог НП(С)БО 16 «Витрати».

3.2 Шляхи щодо удосконалення обліку витрат на збут на ТОВ «Пробіогард»

Для обліку витрат на збут відсутні первинні документи, а данні та відповідні розрахунки відображаються у довідках бухгалтерії, але це не зручно і витрачається багато зайвого часу. Для удосконалення обліку запропоновані відомості відображення витрат на збут, а саме: відображення витрат, пов'язаних з передпродажною підготовкою товарів, віднесення вартості подарункового сертифікату, визначення бонусних заохочень, відображення в обліку витрат на збут, що наведені у таблицях 3.8-3.11.

Таблиця 3.8 – Відомість відображення витрат, пов'язаних з передпродажною підготовкою товарів

Дата	Вид продукції	витрати на зберігання	витрати на сортування	витрати на обробку	витрати на пакування	витрати на передпродажну підготовку товарів	Дебет	Кредит

Джерело: складено автором

Таблиця 3.9 – Відомість віднесення вартості подарункового сертифікату до витрат на збут

Номінали сертифікатів	Перелік товарів/послуг, на які можна обміняти подарунковий сертифікат	Можливість (або неможливість) монетизувати сертифікат	Дату, до якої сертифікати підлягають обміну на відповідні товари/послуги	Перелік працівників, відповідальних за проведення цього заходу	Право держателя подарункового сертифіката обміняти його більшої вартості товар/послугу, ніж номінал сертифіката	Підтверджує внесення авансової оплати за товар/послугу вартістю, що відповідає номіналу сертифіката

Джерело: складено автором

Таблиця 3.10 – Відомість визначення бонусних заохочень

Період	ПІБ менеджера	Ретрознижка			Мотиваційна виплата			Вигоди для підприємства
		Обсяг реалізації	Знижка	Обсяг реалізації зі знижкою	Заробітна плата	Мотиваційна виплата	Залежність обсягу реалізації від мотиваційної виплати	

Джерело: складено автором

Таблиця 3.11 – Відомість відображення в обліку витрат на збут

Дебет рахунку 93	Включено до складу витрат на збут амортизацію необоротних активів	Списано запаси, що відносяться до збутових витрат (наприклад, для пакування продукції, проведення ремонту основних засобів збутового призначення)	Виконано роботи, послуги власним виробництвом для збутових цілей	Списано вартість використаних на адміністративні цілі грошових документів	Відображено витрати на службові відрядження персоналу відділу збуту	Відображено збутові витрати, що раніше обліковувалися як витрати майбутніх періодів	Нараховано забезпечення майбутніх виплат, пов’язані з витратами на збут	Списано інші витрати на збут, виконані сторонніми організаціями	Нараховано заробітну плату працівників відділу збуту	Нараховано ЄСВ на заробітну плату персоналу відділу збуту

Джерело: складено автором

Для удосконалення обліку запропоновані відомості витрат на збут, а саме: відображення витрат, пов’язаних з передпродажною підготовкою товарів, віднесення вартості подарункового сертифікату, визначення бонусних заохочень, відображення в обліку витрат на збут. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку, необґрунтованого нарахування та списання витрат на збут, допоможуть підприємству підвищити якість документообігу та облікового процесу.

3.3 Шляхи щодо удосконалення аудиту витрат на збут на ТОВ «Пробіогард»

Метою аудиту витрат на збут є дослідження правильності нарахування та списання витрат на збут, а також відображення їх в обліку.

Завдання аудиту витрат на збут полягають у перевірці правильності їх відображення, а саме перевірка: витрат, пов’язаних з передпродажною підготовкою товарів**;** віднесення вартості подарункового сертифікату до витрат на збут; визначення бонусних заохочень; правильності відображення в обліку витрат на збут.

Тест внутрішнього контролю витрат на збут подано в таблиці 3.12.

Таблиця 3.12 – Тест внутрішнього контролю витрат на збут

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	Чи використовують на підбприємстві для збільшення збуту продукції: - ретрознижка; - мотиваційна виплата?				
2	Яким чином відображається в обліку товар з ретрознижкою: Дт 281 Кт 631, 632 Дт 902, 93 Кт 631, 632 Дт 631, 632 Кт 719				

Продовження таблиці 3.12

1	2	3	4	5	6
3	Яким чином відображається в обліку зменшення собівартості реалізованих товарів: Дт 281 Кт 631, 632 Дт 902, 93 Кт 631, 632 Дт 631, 632 Кт 719				
4	Яким чином відображається в обліку товари реалізовані минулого року, а знижка яким надана в поточному: Дт 281 Кт 631, 632 Дт 902, 93 Кт 631, 632 Дт 631, 632 Кт 719				
5	Якщо після продажні знижки розглядають як зміну суми компенсації вартості поставлених товарів, то у момент відвантаження товарів продавець нараховує ПЗ з ПДВ у повній сумі?				
6	Чи реалізують подарункові сертифікати для підвищення збуту продукції?				
7	Чи видають безоплатний зразок продукції для підвищення збуту продукції?				
8	Чи відносяться пакувальні матеріали до витрат на збут?				
9	Чи використовують сайт для просування збуту продукції?				
10	Чи використовується система бонусів для збільшення збуту продукції?				
11	Чи залучені маркетологи для дослідження конкурентів та ринку збуту?				

Джерело: складено автором

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, аудитор приступає до розробки загального плану аудиту витрат на збут (таблиця 3.13). Загальний план аудиту витрат на збут є документом організаційно-методологічного характеру. План складається з переліку робіт на декілька етапах і строків їх виконання із зазначенням виконавців.

Таблиця 3.13 – Загальний план проведення аудиту витрат на збут

Етап перевірки	Процедури перевірки	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, планування проведення перевірки витрат на збут		
Основний	Перевірка правильності відображення витрат, пов'язаних з передпродажною підготовкою товарів Перевірка віднесення вартості подарункового сертифікату до витрат на збут Перевірка визначення бонусних заохочень Перевірка правильності відображення в обліку витрат на збут		
Завершальний	Складання звіту за результатами перевірки витрат на збут		

Джерело: складено автором

Програму аудиту витрат на збут наведено в таблиці 3.14 для вирішення поставлених завдань аудиту витрат на збут пропонуємо робочі документи (таблиця 3.15-3.18), які на думку авторів стануть обґрунтованими доказами якісного проведення перевірки.

Таблиця 3.15 – Робочий документ ВЗБ-1 – Перевірка правильності відображення витрат, пов'язаних з передпродажною підготовкою товарів

Дата	Вид продукції	За даними підприємства	За даними аудиту							Відхилення
			витрати на зберігання	витрати на сортування	витрати на обробку	витрати на пакування	витрати на передпродажну підготовку	Дебет	Кредит	

Джерело: складено автором

Таблиця 3.14 – Програма аудиту витрат на збут

№	Мета	Перелік процедур контролю	Критерії якості	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у правильності відображення витрат, пов'язаних з передпродажною підготовкою товарів	Перевірка правильності відображення витрат, пов'язаних з передпродажною підготовкою товарів	А, Б, В, Г, Е	Документальний, арифметичний, по суті, вибірковий	ВБЗ-1			
2	Впевнитись у правильності віднесення вартості подарункового сертифікату до витрат на збут	Перевірка віднесення вартості подарункового сертифікату до витрат на збут	А, Б, В, Г, Е	Документальний, арифметичний, по суті, вибірковий	ВБЗ-2			
3	Впевнитись у правильності визначення бонусних заохочень	Перевірка визначення бонусних заохочень	А, Б, В, Г, Е	Документальний, по суті, арифметичний, вибірковий	ВБЗ-3			
4	Впевнитись у правильності відображення обліку витрат на збут	Перевірка правильності відображення в обліку витрат на збут	А, Б, В, Г, Е, Є	Документальний, формальний, по суті, арифметичний, вибірковий	ВБЗ-4			
Критерії якості перевірки: наявність - А; правдивість – Б; права та зобов'язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

Джерело: складено автором

Таблиця 3.16 – Робочий документ ВЗБ-2 – Перевірка віднесення вартості подарункового сертифікату до витрат на збут

номінали сертифікатів	За даними підприємства	За даними аудиту						Відхилення
		перелік товарів/послуг, на які можна обміняти подарунковий сертифікат	можливість (або неможливість) монетизувати сертифікат	дату, до якої сертифікати підлягають обміну на відповідні товари/послуги	перелік працівників, відповідальних за проведення цього заходу	право держателя подарункового сертифіката обміняти його на товар/послугу більшої вартості, ніж номінал сертифіката	підтверджує внесення авансової оплати за товар/послугу вартістю, що відповідає номіналу сертифіката	

Джерело: складено автором

Таблиця 3.17 – Робочий документ ВЗБ-3 – Перевірка визначення бонусних заохочень

За даними підприємства	ПІБ працівника	За даними аудиту						Відхилення
		Ретрознижка			Мотиваційна виплата			
		Обсяг реалізації	Знижка	Обсяг реалізації зі знижкою	Обсяг продажу	Мотиваційна виплата	Залежність обсягу реалізації від мотиваційної виплати	

Джерело: складено автором

Таблиця 3.18 – Робочий документ ВЗБ-4 – Перевірка правильності відображення в обліку витрат на збут

Дебет рахунку 93	За даними підприємства	За даними контролю										Відхилення
		Включено до складу витрат на збут амортизацію необоротних активів	Списано запаси, що відносяться до збутових витрат	Виконано роботи, послуги власним виробництвом для збутових цілей	Списано вартість використаних на адміністративні цілі грошових	Відображено витрати на службові відрядження персоналу відділу збуту	Відображено збутові витрати, що раніше обліковувалися як витрати майбутніх періодів	Нараховано забезпечення майбутніх виплат, пов’язані з витратами на збут	Списано інші витрати на збут, виконані сторонніми організаціями	Нараховано заробітну плату працівників відділу збуту	Нараховано ЄСВ на заробітну плату персоналу відділу збуту	

Джерело: складено автором

У роботі розроблена методика проведення аудиту витрат на збут, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована програма перевірки надасть змогу аудитору охопити всі аспекти обліку витрат на збут, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, уникнути незаконного списання знищених активів, провести ефективну перевірку.

Отже, на підприємстві перевіряють відповідність облікової політики чинному законодавству та бухгалтерським вимогам у відношенні до витрат на збут. Аудитор перевіряє, наскільки доцільно застосовувати ту чи іншу форму організації бухгалтерського обліку, чи відповідає вона конкретним умовам роботи підприємства. Перевірці також підлягає також стан синтетичного обліку і його зв'язки з даними аналітичного обліку. За результатом перевірки повноти оформлення первинних документів виявлено відхилення, а саме: не відповідає дата записів бухгалтерського обліку, не має підпису керівника, не повне заповнення реквізитів документу; за результатом перевірки витрат на збут встановлена невідповідність на 467 грн з витрат на оплату праці менеджеру збуту.

Для удосконалення обліку запропоновані відомості витрат на збут, а саме: відображення витрат, пов’язаних з передпродажною підготовкою товарів, віднесення вартості подарункового сертифікату, визначення бонусних заохочень, відображення в обліку витрат на збут. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку, необґрунтованого нарахування та списання витрат на збут, допоможуть підприємству підвищити якість документообігу та облікового процесу.

У роботі розроблена методика проведення аудиту витрат на збут, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована програма перевірки надасть змогу аудитору охопити всі аспекти обліку витрат на збут, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, уникнути незаконного списання знищених активів, провести ефективну перевірку.

ВИСНОВКИ

Витрати на збут допомагають просувати продукцію або товар, тобто іншими словами це витрати на маркетинг, пов’язані з їх просуванням. Дослідження науковців пропонують перейменувати «витрати на збут» на рахунок «маркетингові витрати», «витрати на збут, рекламу та маркетинг», «маркетингові і збутові витрати», які по суті більш підходять під суть господарських операцій. Хоча, на нашу думку, більш доречно назвати «витрати на маркетинг». Ведеться облік витрат, пов'язаних із збутом (реалізацією, продажем) продукції, товарів, робіт і послуг на рахунку 93 «Витрати на збут».

Завданнями аудиту витрат на збут на є: встановлення правильності документального оформлення накопичення та списання витрат на збут; перевірка правильності ведення обліку фактичних витрат та наступного включення їх до собівартості продукції (робіт, послуг) відповідно до прийнятого на підприємстві методу обліку витрат та калькулювання; перевірка правильності та обґрунтованості планування розміру витрат на збут, які включаються до собівартості продукції (робіт, послуг); визначення кошторисних ставок розподілу накладних витрат; перевірка правильності відображення витрат на збут; підтвердження законності і правильності відображення на рахунках обліку операцій з обліку витрат на збут; оцінка стану синтетичного і аналітичного обліку витрат на збут; перевірка повноти, правильності та достовірності відображення інформації про витрати на збут в звітності.

Розглянуто особливості обліку витрати маркетинг та збут, а саме: методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати на збут та складено журнал їх господарських операцій на ТОВ «Пробіогард».

Коефіцієнт рентабельності активів досліджуваного підприємства: У 2021 році цей коефіцієнт був негативним, що свідчить про збитковість активів

компанії (-0,855%). Однак у наступні роки рентабельність активів покращилася, досягнувши значень 0,322% у 2022 році та 0,230% у 2023 році. Це свідчить про зростання ефективності використання активів, хоча показник все ще залишається низьким і свідчить про потенціал для подальшого покращення.

На підприємстві перевіряють відповідність облікової політики чинному законодавству та бухгалтерським вимогам у відношенні до витрат на збут. Аудитор перевіряє, наскільки доцільно застосовувати ту чи іншу форму організації бухгалтерського обліку, чи відповідає вона конкретним умовам роботи підприємства. Перевірці також підлягає також стан синтетичного обліку і його зв'язки з даними аналітичного обліку. За результатом перевірки повноти оформлення первинних документів виявлено відхилення, а саме: не відповідає дата записів бухгалтерського обліку, не має підпису керівника, не повне заповнення реквізитів документу; за результатом перевірки витрат на збут встановлена невідповідність на 467 грн з витрат на оплату праці менеджеру збуту.

Для удосконалення обліку запропоновані відомості витрат на збут, а саме: відображення витрат, пов’язаних з передпродажною підготовкою товарів, віднесення вартості подарункового сертифікату, визначення бонусних заохочень, відображення в обліку витрат на збут. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку, необґрунтованого нарахування та списання витрат на збут, допоможуть підприємству підвищити якість документообігу та облікового процесу.

У роботі розроблена методика проведення аудиту витрат на збут, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована програма перевірки надасть змогу аудитору охопити всі аспекти обліку витрат на збут, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, уникнути незаконного списання знищених активів, провести ефективну перевірку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text (дата звернення: 15.10.2024).

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення 15.10.2024).

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text (дата звернення 15.10.2024).

4. МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80 (дата звернення 20.10.2024).

5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду іншого надання впевненості та супутніх послуг (Видання 2016-2017 р.). Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ, 2018. Ч.1. 1142 с.

6. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text (дата звернення 20.10.2024).

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text (дата звернення: 20.10.24).

8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 19.01.2010 р. № 318.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text (дата звернення 20.10.2024).

9. Альошкіна Н. Бонуси за результатами продажів. *Податки & бухоблік.* 2021. № 70. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2021/september/issue-70/article-116668.html (дата звернення: 20.10.24).

10. Альошкіна Н. Мотиваційні виплати. *Податки & бухоблік*. 2019. № 73. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/september/issue-73/article-76727.html?search=&text_article=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%B2%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D0%B1%D1%83%D1%82 (дата звернення: 20.10.24).

11. Альошкіна Н. Продаємо товар з безоплатною доставкою. Податки & бухоблік. 2020. № 71. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2020/september/issue-71/article-110562.html (дата звернення: 20.10.24).

12. Альошкіна Н. Рекламні безоплатності: роздаємо зразки продукції. *Податки & бухоблік*. 2021. № 70. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2021/september/issue-70/article-116662.html?search=&text_article=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%B2%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D0%B1%D1%83%D1%82 (дата звернення: 20.10.24).

13. Андренко О. А. Організація і методика аудиту : конспект лекцій. Харків : ХНАМГ, 2012. 35 с.

14. Бандурка О. М. Фінансова діяльність підприємства : підручник. Київ : Либідь, 1998. 312 с.

15. Бондар Ю. Робочі документи аудитора. Лід Скедьюли та програми. Аудиторська вибірка : посібник. Київ : ДП «Інформ-аналіт. агентство», 2017. 396 с.

16. Бутинець Т. А., Чижевська Л. В., Береза С. Л. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Житомир : ЖІТІ, 2000. 672 с.

17. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002. 672 с.

18. Бутинець Ф. Ф. Аудит і ревізія підприємницької діяльності : навч. посіб. Житомир : ПП «Рута», 2001. 416 с.

19. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир: ЖІТІ, 2013. 618 с.

20. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік : роздуми вченого. Житомир : ПП «Рута», 2001. 100 с.

21. Бутинець Ф. Ф., Давидюк Т. В., Малюга Н. М., Чижевська Л. В. Бухгалтерський управлінський облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002. 480 с.

22. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002. 592 с.

23. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Житомир : ЖІТІ, 2000. 640 с.

24. Височан О. С. Концептуалізація розвитку бухгалтерського обліку у суб'єктів, що здійснюють туристичну діяльність : монографія. Львів : Видавництво Тараса Сороки, 2015. 312 с.

25. Вишневський М. Просуваємо сайт – обліковуємо витрати. *Податки & бухоблік*. 2021. № 70. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals /nibu/2021/september/issue-70/article-116667.html?search=&text_article= %D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%B2%D0%B8%D1 %82%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D0%B 1%D1%83%D1%82 (дата звернення: 20.10.24).

26. Власов В. О. Особливості управлінського обліку витрат на маркетинг та збут в сільськогосподарських підприємствах. *Український журнал прикладної економіки та техніки.* 2024. Том 9. № 3. URL: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-2 (дата звернення: 20.10.24).

27. Войтенко Т. Розміщення та просування вебсайту – обліковуємо витрати. *Податки & бухоблік.* 2024. № 55. URL:

https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2024/july/issue-55/article-129611.html (дата звернення: 20.10.24).

28. Волкова І. А. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 228 с.

29. Волкова І. А. Фінансовий облік - 2: навч. посіб. Київ : Центр навчальної учбової літератури, 2009. 224 с.

30. Гарасим П. М., Хомин П. Я. Бухгалтерський облік за журнальною формою рахівництва : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2003. 296 с.

31. Гончарук Я. А., Рудницький В. С. Аудит : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 443с.

32. Грещак М. Г., Колот В. М., Наливайко П. Економіка підприємства : підручник /за ред. С. Ф. Покропивного. Київ : КНЕУ, 2001. 528 с.

33. Гура Н. О. Облік у житлово-комунальному господарстві : теорія і практика : навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 351 с.

34. Давидов Г. М. Аудит : підручник. Київ : Знання, 2004. 511 с.

35. Дерій В. А. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю витрат та доходів підприємств. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу.* 2010. Вип. 2. С. 77-83.

36. Децюра С. Акція «три за ціною двох»: облік та оподаткування. *Податки & бухоблік*. 2019. № 73. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/september/issue-73/article-76729.html?search=&text_article=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%B2%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D0%B1%D1%83%D1%82 (дата звернення: 20.10.24).

37. Децюра С. Роздача носіїв рекламної інформації: відображаємо в обліку. *Податки & бухоблік*. 2024. № 55. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2024/july/issue-55/article-129583.html?search=&text_article=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%B2%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%B

D%D0%B0%20%D0%B7%D0%B1%D1%83%D1%82 (дата звернення: 20.10.24).

38. Дорош Н. І. Аудит : методологія і організація : навч. посіб. Київ : Т-во «Знання», КОО, 2001. 402 с.

39. Дорош Н. І. Методологічні та організаційні аспекти аудиту : дис. … докт. екон. наук : 08.06.04. Київ, 2004. 445 с.

40. Дубініна М. В., Чебан Ю. Ю., Скорозінська А. В. Особливості відображення в обліку аграрних підприємств комерційних та управлінських витрат. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* 2014. № 2. Т 2. С. 29-32.

41. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами. навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.

42. Загородній А. Г., Партин Г. О. Бухгалтерський облік : основи теорії та практики : підручник. Київ, 2009. 422 с.

43. Зигрій О. В., Приймак Ю. І. Нормативно-правове регулювання обліку витрат виробництва відповідно до національних та міжнародних стандартів. URL: http://dspace.tneu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/25082 (дата звернення: 25.10.2024).

44. Іванюта П. В. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік у виробничих підрозділах сільськогосподарських господарюючих суб’єктів : навч. посіб. Київ : Центр навч. літератури, 2011. 362 с.

45. Козлова М. О. Фактори впливу на побудову національних систем бухгалтерського обліку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу.* 2010. Вип. 1(16). С. 107-123.

46. Кручініна Т. Переваги й недоліки електронного документообігу. *Секретарь-референт.* 2014. № 10(141). С. 26-31.

47. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту : підручник. Київ : Каравела, 2012. 544 с.

48. Кучеренко Т. Є., Матрос О. М., Підлубна О. Д. Накладні і непрямі витрати підприємства як інструмент управлінського обліку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 949-954.

49. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні : основи та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної учбової літератури, 2008. 608 с.

50. Лепетан І. М., Прохорова В. В. Облік і аудит. *Економічні науки.* 2009. № 7. С. 15–18.

51. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2018. 602 с.

52. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Організація і методика аудиту : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2015. 190 с.

53. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування обліку і аудиту : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2020, 400 с.

54. Макаренко А. П., Панченко О. М., Бескоста Г. М. Фінансовий облік 1: навч. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2017. 400 с.

55. Меліхова Т. О., Шишига М. П. Удосконалення обліку і аудиту адміністративних витрат підприємства. *Економіка та держава*. 2020. № 11. С. 28–34. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.11.28.

56. Морозюк Ю. Ю., Меліхова Т. О. Особливості обліку витрати маркетинг та збут. *Сучасні перспективи розвитку обліку, фінансів, економіки, управління, права та інженерії* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 5-6 грудня 2024 р.). Запоріжжя : ЗНУ, 2024 (подано до друку).

57. Морозюк Ю. Ю., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Удосконалення обліку та аудиту витрат на збут і маркетинг для формування бюджету в умовах фінансової невизначеності *Агросвіт.* 2025. № 1 (подано до друку).

58. Мулик Т. О., Мулик Я. І. Організація обліку та аудиту витрат на збут підприємства: стан та напрями вдосконалення. URL: http://global-

national.in.ua/issue-22-2018/30-vipusk-22-kviten-2018-r/4033-mulik-t-o-mulik-ya-i-organizatsiya-obliku-ta-auditu-vitrat-na-zbut-pidpriemstva-stan-ta-napryami-vdoskonalennya (дата звернення: 25.10.2024).

59. Нестеренко М. Посуд як об'єкт обліку. *Податки & бухоблік.* 2017. № 48. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2017/june/issue-48/article-28157.html?search=&text_article=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%BC%D1%88%D0%BF (дата звернення: 25.10.2024).

60. Нестеренко М. Подарункові сертифікати. *Податки & бухоблік*. 2016. № 99. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/december/issue-99/article-23777.html (дата звернення: 25.10.2024).

61. Маренич Т. Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях : підручник. Київ : ВД «Професіонал», 2005. 896 с.

62. Оголенко Е. В. Ковтуненко Ю. В. Нормативне регулювання обліку витрат підприємства URL: http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/7691/1/tezy-41-43 (дата звернення 25.10.2024).

63. Подмешальська Ю. В., Степаненко В. А. Облік витрат на збут. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 24. С. 31–35. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.24.31.

64. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підручник. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 626 с.

65. Рядська В. В., Петраков Я. В. Аудит : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 413 с.

66. Савченко В. Я. Аудит : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2002. 322 с.

67. Сажинець С. Й., Кміть В. М. Методика нормування і планування накладних витрат підприємства за базовими показниками. *Менеджмент та підприємництво в Україні : етапи становлення і проблеми розвитку.* 2001. № 436. С. 275-280.

68. Сахарцева І. І. Основи складання бухгалтерської звітності за вимогами національних стандартів України : навч. посіб. Київ : Кондор, 2003. 614 с.

69. Семанюк В. Осучаснення теоретичного базису науки про облік. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації.* 2015. Вип. 4. С. 15-23.

70. Свіриденко А. Витрати на пакування: куди віднести? *Податки & бухоблік.* 2020. № 18. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2020/march/issue-18/article-107312.html (дата звернення: 25.10.2024).

71. Свіриденко А. Облік представницьких витрат. *Податки & бухоблік*. 2018. № 41. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/may/issue-41/article-36647.html?search=&text_article=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%B2%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D0%B1%D1%83%D1%82 (дата звернення: 25.10.2024).

72. Соколовська Н. Поштові витрати підприємства: бухгалтерський облік та оподаткування. *Все про бухгалтерський облік.* 2011. № 31. С. 33.

73. Солошенко Л. Плата за вхід у торговельну мережу: як облікувати? *Податки & бухоблік*. 2024. № 55. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2024/july/issue-55/article-129597.html?search=&text_article=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%B2%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D0%B1%D1%83%D1%82 (дата звернення: 25.10.2024).

74. Солошенко Л. Оплатили рекламу у Фейсбуці: чи буде ПДВ та репатріація? *Податки & бухоблік*. 2024. № 37. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2024/may/issue-37/article-128873.html (дата звернення: 25.10.2024).

75. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2002. 578 с.

76. Сопко В. В., Завгородній П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підруч. Київ : КНЕУ, 2004. 412 с.

77. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 631 с.

78. Сук П. Облік витрат, що підлягають розподілу. *Бухгалтерія в сільському господарстві.* 2005. № 12. С.8-14.

79. Ткаченко А. М. Організація внутрішнього аудиту на промислових підприємствах : монографія. Запоріжжя, 2002. 504 с.

80. Ткаченко Н. М. Теоретико-методологічні проблеми формування бухгалтерського фінансового обліку: монографія. Київ : А.С.К., 2001. 348 с.

81. Тарасюк Г. М., Шваб Л. У. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. Київ : Каравела, 2003. 427 с.

82. Усач Б. Ф. Аудит : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 231 с.

83. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2002. 656 с.

84. Царевська Т. Облік витрат діяльності підприємства. *Податки & бухоблік.* 2019. № 99. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/issue-99/article-105876.html (дата звернення: 25.10.2024).

85. Чебанова Н., Василенко Ю. Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Знання, 2002. 672 с.

86. Чиринська О. С., Власюк Т М. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2006. 232 с.

87. Шевчук О. Особливості методики аудиту витрат на збут. *Економічний аналіз :* зб. наук. праць каф. екон. аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту. 2010. Вип. 6. С. 526-529.

88. Ярмоленко В. П. Про склад і класифікацію виробничих витрат. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2010. № 11. С.20-24.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

№23від від 02.02. 2024 р. Директору
«Український корпоративний
аудит»
Лук’яновій Н.В.

Лист – замовлення

Просимо Вас провести аудит витрат на збут ТОВ «Пробіогард» за 2023 рік у термін з 01.03.2024 до 01.04.2024року.

ТОВ «Пробіогард» Колісник О.С. №235
від 02.02. 2024 р. Директору ТОВ «Пробіогард»
Колісник О.С

ДОДАТОК Б

Лист – згода

У відповідь на Ваш Лист №23 від 02.02.2024 р. про проведення аудиторської перевірки витрат на збут, підтверджуємо нашу згоду. Аудиторська перевірка буде проведена з метою висновків про витрати на збут у термін з 01.03.2024 до 01.04.2024.

У зв'язку з проведенням аудиту витрат на збут нам необхідна детальна і повна інформація щодо формування витрат.

Просимо надати установчі документи (Статут), форми фінансової звітності (Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про власний капітал, Звіт про рух грошових коштів). При наявності змін, внесених до статутного капіталу підприємства, надайте будь ласка протоколи зборів, у яких ці зміни відображені, та підтвердить внесення змін до Статуту підприємства. Просимо також надати підтверджувальні документи про сплату статутного капіталу (платіжні доручення, квитанції банку, акти приймання-передачі майна тощо).

Нагадуємо, що відповідальність за розкриття інформації про витрати на збут (ведення відповідних облікових записів, здійснення заходів внутрішнього контролю, вибір та застосування облікових політик) несе управлінський персонал компанії.

Сподіваємося на повноцінну співпрацю з персоналом і на надання записів, документації та інформації, необхідної для аудиторської перевірки.

Директор аудиторської Лук'янова Н.В.
фірми «Український корпоративний аудит»

ДОДАТОК В

Договір про надання аудиторських послуг № 1

м. Кіровоград 27 лютого 2024 року

Аудиторська фірма «Український корпоративний аудит»

в подальшому - «Виконавець», в особі директора, Лук'янова Н.В.- з одного боку та ТОВ «Пробіогард» - «Замовник», в особі директора, Колісника Олексія Сергійовича - з другого боку, діючі на основі своїх установчих документів, уклали цей договір про таке:

1. Предмет договору

1.1 Замовник доручає, а Виконавець бере на себе зобов'язання про надання послуг аудиту витрат на збут.

2. Вартість послуг та порядок розрахунку

2.1 Вартість наданих послуг складає 31 200 грн. (вісімнадцять тисяч гривень), у тому числі ПДВ 5 200 грн. (три тисячі гривень).

2.2 Розрахунок проводиться у такому порядку:

- 50% від суми договору – 15 600 грн. – попередня оплата;

-50% від суми договору у триденний строк – 15 600 грн. – після підписання акту прийняття-здачі аудиторського листа.

2.3 Оплата здійснюється у національній валюті України та в безготівковій формі.

3. Права та обов'язки сторін

3.1 Замовник зобов'язується:

- представити всі необхідні документи та облікові дані;

- перерахувати на відповідний рахунок суму оплати;

- вказати коло осіб, які мають доступ до інформації аудиту.

3.2 Замовник має право:

- отримати якісне проведення аудиту;

- під свою відповідальність залишити право на внесення змін до звітності на підставі угоди.

3.3 Виконавець зобов’язується:

- провести якісну аудиторську перевірку фінансового обліку та звітності станом за 2024 рік;

- зберігати конфіденційність аудиторської інформації;

- повідомляти коло осіб, визначених замовником, про всі недоліки;

- дотримуватися доброзичливості та нейтральності до персоналу Замовника та до його діяльності в цілому.

3.4 Виконавець має право:

- самостійно визначати форми та методи аудиту;

- доступу до інформації та документації;

- не дотримуватися комерційної таємниці, якщо діяльність організації спрямована на підрив державного устрою.

4.Відповідальність сторін

4.1 У випадку відмови від проведення аудиту під час дії даного договору, за ініціативою Замовника, останній виплачує штраф у розмірі 20% від суми договору.

4.2 За невиконання договірних зобов’язань без поважних причин Виконавець виплачує штраф у розмірі 15% від суми договору.

5.Термін дії договору

5.1 Договір вступає в силу з моменту його підписання сторонами.

5.2 Закінчення терміну дії договору 01.04.2024 року.

6. Юридична адреса та реквізити сторін

Виконавець Замовник ТОВ «Пробіогард»

Лук’янова Н.В.№281/2 від 31 жовтня

2024 р.

ДОДАТОК Г

Баланс на 01.01.2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	20849	11803
первісна вартість	1001	25787	16770
накопичена амортизація	1002	4938	4967
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	42895	47888
первісна вартість	1011	88375	85100
знос	1012	45480	37212
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	3038004	2533174
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	5394	5078
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	**3107142**	**2597943**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	69111	77630
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	78488	71420
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	17	38
з бюджетом	1135	837	1912
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4787	9670
Поточні фінансові інвестиції	1160	1231113	816372
Гроші та їх еквіваленти	1165	309732	349033
Витрати майбутніх періодів	1170	13224	11247
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	**1195**	**1707309**	**1337322**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	**4814451**	**3935265**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду

1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102925	102925
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	122505	122505
Резервний капітал	1415	15439	15439
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	60353	89605
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	**301222**	**330474**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	4225584	3366084
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	16815	24200
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	**4242399**	**3390284**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	19530	15532
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	8992	9735
товари, роботи, послуги	1615	102732	73205
розрахунками з бюджетом	1620	12274	7547
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	289	7
розрахунками з оплати праці	1630	103817	85668
Поточні забезпечення	1660	4981	4009
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	18215	18804
Усього за розділом III	**1695**	**270830**	**214507**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	**4814451**	**3935265**

Продовження додатку Г

Баланс на 01.01.2023р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	11803	21133
первісна вартість	1001	16770	26071
накопичена амортизація	1002	4967	4938
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	47888	28474
первісна вартість	1011	85100	87863
знос	1012	37212	59389
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	2533174	1959879
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	5078	8600
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	**2597943**	**2018086**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	77630	5442
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	71420	150584
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	38	158
з бюджетом	1135	1912	47466
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9670	7052
Поточні фінансові інвестиції	1160	816372	1278588
Гроші та їх еквіваленти	1165	349033	2583962
Витрати майбутніх періодів	1170	11247	15256
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	**1195**	**1337322**	**4088508**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	**3935265**	**6106594**
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду

1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102925	102925
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	122505	122505
Резервний капітал	1415	15439	15439
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	89605	503273
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	**330474**	**744142**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	3366084	9584
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	24200	5002186
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	**3390284**	**5011770**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	15532	912
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	9735	9754
товари, роботи, послуги	1615	73205	71753
розрахунками з бюджетом	1620	7547	22464
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	7	25
розрахунками з оплати праці	1630	85668	27218
Поточні забезпечення	1660	4009	6003
Доходи майбутніх періодів	1665		125216
Інші поточні зобов'язання	1690	18804	87337
Усього за розділом III	**1695**	**214507**	**350682**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	**3935265**	**6106594**

Продовження додатку Г

Баланс на 01.01.2024 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	21133	20849
первісна вартість	1001	26071	25787
накопичена амортизація	1002	4938	4938
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	28474	42895
первісна вартість	1011	87863	88375
знос	1012	59389	45480
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	1959879	3038004
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	8600	5394
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	**2018086**	**3107142**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	5442	837
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	150584	78488
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	158	17
з бюджетом	1135	47466	69111
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7052	4787
Поточні фінансові інвестиції	1160	1278588	1231113
Гроші та їх еквіваленти	1165	2583962	309732
Витрати майбутніх періодів	1170	15256	13224
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	**1195**	**4088508**	**1707309**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	**6106594**	**4814451**
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду

1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102925	102925
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	122505	122505
Резервний капітал	1415	15439	15439
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	503273	60353
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	**744142**	**301222**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	9584	16815
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	5002186	4225584
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	**5011770**	**4242399**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	912	
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	9754	8992
товари, роботи, послуги	1615	71753	102732
розрахунками з бюджетом	1620	22464	12274
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	25	289
розрахунками з оплати праці	1630	27218	19530
Поточні забезпечення	1660	6003	4981
Доходи майбутніх періодів	1665	125216	103817
Інші поточні зобов'язання	1690	87337	18215
Усього за розділом III	**1695**	**350682**	**270830**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	**6106594**	**4814451**

Додаток Д

Звіт про фінансові результати за 2021 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2081552	1529947
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	810196	586280
Валовий: прибуток	2090	1271356	943667
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	31825	26799
Адміністративні витрати	2130	90637	82846
Витрати на збут	2150	941864	665118
Інші операційні витрати	2180	51632	59543
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	219048	162959
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	412113	388012
Інші доходи	2240	5448	4010
Фінансові витрати	2250	1672	2023
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	613	1562
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	196228	225478
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	53637	53556
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	142591	171922
збиток	2355		

Продовження додатку Д

Звіт про фінансові результати за 2022 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2045984	2081552
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	500077	810196
Валовий:			
прибуток	2090	1545907	1271356
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	32472	31825
Адміністративні витрати	2130	124892	90637
Витрати на збут	2150	657930	941864
Інші операційні витрати	2180	65871	51632
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	729686	219048
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	31638	412113
Інші доходи	2240	15531	5448
Фінансові витрати	2250	176715	1672
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	34570	613
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	565570	196228
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	122650	53637
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	442920	142591
збиток	2355		

Продовження додатку Д

Звіт про фінансові результати за 2023 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1108417	2045984
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	347437	500077
Валовий:			
прибуток	2090	760980	1545907
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	19783	32472
Адміністративні витрати	2130	65730	124892
Витрати на збут	2150	438428	657930
Інші операційні витрати	2180	60267	65871
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	216335	729686
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	615265	31638
Інші доходи	2240	15574	15531
Фінансові витрати	2250	602649	176715
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		34570
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	244525	565570
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	100104	122650
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	144421	442920
збиток	2355		